БУТУН ДУН'Е ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

УЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№236 (467)
29 НОЯБРЬ СЕШАНБА 1955 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

БУГУНГИ СОНДА:

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети ва ССР Иттифоқи Министрлар Советининг Совет архитекторларининг иккинчи Бутуниттифоқ с'ездига табриги (1-нчи бет).

Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчевнинг Ҳиндистонда бўлиши. **Н. С. Хрушчев** нутқи (1—2-нчи бетлар).

Майсур штати бош министри ҳузурида қабул маросими (2-нчи бет).

ТАСС Ахбороти (2-нчи бет).

Архитекторларнинг иккинчи Бутуниттифоқ с'езди (2-нчи бет).

Совет Ҳукуматининг Эрон Ҳукуматига нотаси (3-нчи бет).

УЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИДА. Мирзачўл районида чорва моллари қишловини уюштириш тўғрисида (3-нчи бет).

Совет Иттифоқида термоядро қуролининг кейинги вақтларда синаб кўрилганлиги ҳақидаги ТАСС ахбороти муносабати блан четэлларда баён қилинган фикрлар (4-нчи бет).

Женева кенгашининг якунлари тўғрисида Буюк Британия Коммунистик партиясининг баёноти (4-нчи бет).

Ҳиндистон Бош Министри Неру нутқи (4-нчи бет).

Совет архитекторларининг иккинчи Бутуниттифоқ с'ездига

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети ва ССР Иттифоқи Министрлар Совети совет архитекторларининг иккинчи Бутуниттифоқ с'ездини ва бу с'езд орқали мамлакатимиздаги кўп миллатлар архитектурасининг барча ходимларини қизғин табриклайдилар.

Совет халқи Коммунистик партия раҳбарлиги остида халқ хўжалигининг барча тормоқларини ва биринчи галда, социалистик экономика асосларининг асоси бўлган оғир индустрияни янада зўр бериб юксалтириш программасини амалга оширмоқда, қишлоқ хўжалик ишлабчиқаришини кескин суратда юксалтириш учун, халқнинг фаровонлиги ва маданиятини тўхтовсиз ошириш учун курашмоқда.

Саноат корхоналари, қишлоқ хўжалик иншоотлари, уй-жой, мактаб, касалхона, клублар ва жуда кўп маданий-маиший муассасалар қурилишини кучли суратда ривожлантириш—ана шу программанинг энг муҳим таркибий қисмларидан биридир. Бу қурилиш мамлакат учун, халқ учун ҳаётий муҳим аҳамиятга эгадир. Коммунистик партия ва Совет ҳукумати қурилиш сур'атини кескин суратда ошириш, қурилиш ишларининг сифатини яхшилаш ва қимматини камайтириш учун зарур бўлган ҳамма чораларни кўрмоқдалар. Бу вазифа қурилиш ишларини жуда кенг миқ'ёсда индустрлаштириш асосида ҳал этилмоқда ва муваффақиятли суратда ҳал этилади.

Қурилиш ишларининг муваффақияти, қурилишнинг сифатини яхшилаш ва қимматини камайтириш проект ташкилотларининг, архитекторлар ва конструкторларнинг фаолиятига кўп жиҳатдан боғлиқдир. Коммунистик партия, Совет ҳукумати, бизнинг халқимиз архитекторларнинг ва бинокорларнинг ишларини ғоят қадрламоқдалар ва уларга зўр э'тибор ҳамда ғамхўрлик кўрсатмоқдалар.

Биринчи Бутуниттифоқ с'ездидан буён ўтган давр ичида СССРдаги барча қардош республикаларнинг архитекторлари кўп иш қилдилар. Мамлакатимизда уларнинг проектларига мувофиқ жуда кўп иншоот ва бинолар қурилди.

Урушдан кейинги йилларда неча юзлаб шаҳар ва ишчи посёлкалари барпо қилинди. Мамлакатда бешинчи бешйиллик мобайнидагина 150 миллион квадрат метр янги уй-жой қурилди. Қишлоқ хўжалик қурилиши, хусусан қўриқ ва бўз ерлар ўзлаштирилаётган районлардаги қишлоқ хўжалик қурилиши кенг миқ'ёсларда олиб борилмоқда.

Йиғма темир-бетон конструкциялари, янги бинокорлик материаллари тобора кенг қўлланилмоқда, бинокорлик ишлабчиқаришининг илғор техникаси жорий қилинмоқда.

Партия ва ҳукумат кейинги вақтларда қурилиш ишларини тубдан яхшилашга қаратилган бирқанча тадбирларни кўрдилар. Ишчилар, инженерлар ва архитекторларнинг малакали кадрлари етиштирилди. Бу кадрлар ҳозирги замон талабларига жавоб берадиган тежамли бинолар ва иншоотлар қуришдан иборат ўз вазифаларини тўғри тушунадилар.

Кўп иш қилинди, аммо проектлаш ва қурилиш ишларидаги катта-катта нуқсонлар, ортиқчаликлар ва хатолар халақит бермаганида, янада кўпроқ иш қилиш мумкин эди. Ма'лумки, кўпгина архитекторлар ва проектлаш ташкилотларининг ишларида архитектуранинг ҳашамдор бўлиши кенг ёйилди, кўп ортиқчаликларга йўл қўйилди, бу эса халқ хўжалигига катта зарар етказади, меҳнаткашларнинг маданий-маиший ва уй-жой шароитини яхшилашни сусайтиради.

Архитектура-қурилиш ишларида партия ва ҳукумат томонидан очиб ташланган жиддий камчиликларни жуда қисқа вақт ичида йўқотиш — совет архитекторлари ва бинокорларининг шарафли ишидир.

Барча архитекторларимиз проектлаш ва қурилиш ишларида янги, прогрессив усулларни амалга оширишлари, кустарчиликка қат'ий хотима беришлари, ортиқчаликларга йўл қўймасликлари керак. Қурилиш ишлари Ватанимиздаги ва чет эллардаги бинокорликнинг энг яхши муваффақиятларини ҳисобга олиб ишлаб чиқилган энг тежамли типовой проектларга мувофиқ, ишлабчиқаришнинг индустриал методлари асосида амалга оширилиши зарур. Уй-жойларнинг тузилаётган типовой проектларида совет кишиси учун энг кўп қулайлик вужудга келтириш кўзда тутилиши керак.

Архитекторлар ва проектчилар юқори сифатли типовой проектларни вужудга келтиришни ўзларининг биринчи даражали вазифаларидан бири деб билишлари, ўз ораларида ана шу катта ишнинг аҳамиятини камситишга қат'ий хотима беришлари зарур. Типовой проектлаш архитекторларнинг ижодий ташаббус кўрсатишлари учун кенг имконият очиб беради. Типовой проектлаш архитектурада кераксиз безатиш, уйдирма декоративлик, архитектура соҳасидаги меросга танқидий қарамаслик каби формалистик бузишлар ва ортиқчаликларни йўқотишнинг зарур шартидир.

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати проектлаш ва қурилиш ишларидаги ортиқчалик ҳамда исрофгарчиликка қарши қат'ий кураш олиб бориш блан бирга, мамлакатимизда қурилаётган бинолар ва иншоотлар чиройли ҳамда жозибали бўлиши ва кўзда тутилган мақсадга мувофиқ бўлиши керак, деб та'кидлайдилар. Бунда шуни эсда тутиш керакки, ўтмишдаги архитектурадан танқид қилинмай қабул қилинган кераксиз декоратив элементлар, башняли уст қаватлар, колоннада ва портиклардек ортиқчаликлар блан биноларни чиройли ва жозибали қилиб бўлмайди. Архитекторларнинг вазифаси — пропорциялари яхши бўлиши блан, планировкаси қулай бўлиши блан, тежамли қурилиши ва тежамли эксплуатация қилиниши блан ажралиб турадиган чиройли бинолар ҳамда иншоотларни барпо қилишдан иборат.

Совет архитекторлари СССР халқларининг классик ме'морчилигининг энг яхши миллий традицияларини ривожлантириш ва кўпайтириш блан бирга, ўз ишларида социалистик реализм талабларига асосланишлари лозим. Социалистик реализм формалистик усулларга, ўтмишдаги архитектура намуналаридан кўр-кўрона нусха кўтаришга зиддир, шунингдек архитектура соҳасидаги меросга э'тиборсиз муносабатда бўлишга ҳам зиддир. Содда қилиб қуриш, муайян формада қуриш, биноларнинг ташқи қиёфасини жозибали қилиш ва тежамли қуриш, маиший жиҳатдан қулайликлар туғдириш тўғрисида ғамхўрлик қилиш—совет архитектурасининг асосий ва ҳал қилучи хусусиятларидир.

Совет архитектураси олдида турган мас'улиятли вазифаларни ҳал этишда Архитекторлар союзининг роли ва аҳамияти ошиб бормоқда. Архитекторлар союзи кўпмиллатли Совет давлатидаги архитекторларнинг ижодий кучларини жипслаштириши лозим бўлган жамоат ташкилотидир.

Архитекторларимиз қурилишнинг энг муҳим вазифаларидан четга чиқиб кетмасинлар, улар халқнинг манфаатлари ва орзуларини кузатсинлар, меҳнаткашларнинг доимо ўсиб бораётган маданий-маиший эҳтиёжларини бутун чоралар блан қондириш учун актив кураш олиб борсинлар. Ана шу тўғрида ғамхўрлик қилиш союзнинг диққат марказида туриши лозим.

Совет Архитекторлари союзи ўзининг кундалик фаолиятида архитектура-қурилиш ишлари кадрларини идеология жиҳатдан тарбиялаш, уларни ижодий жиҳатдан ўстириш ва уларнинг профессионал маҳоратини ошириш масалаларига алоҳида э'тибор бериши лозим. Союз архитекторлар ўртасида принципиал камчиликларга сра тоқат қилмайдиган танқид ва ўз-ўзини танқидни кенг миқ'ёсда кучайтириши, талантли ёш кадрларни ўстириши ва дадиллик блан кўтариши, илғор иш тажрибаларини умумлаштириши ва ёйиши, эскилик ва қолоқликка қарши, формализмга, эстетликка ва бошқа бузилишларга қарши кураш олиб бориши керак.

Совет халқи архитекторлардан СССРда қурилиш ишларини янада кучайтиришга қаратилган катта ижодий ишлар кутмоқда.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети ва ССР Иттифоқи Министрлар Совети қаттиқ ишонч билдириб айтадиларки, совет архитекторлари ўз ишларидаги жиддий хато ва камчиликларни жуда қисқа вақт ичида қат'ий суратда бартараф қиладилар, архитектура ва қурилиш ишлари соҳасида янгидан-янги муваффақиятларга эришадилар, мамлакатимизда коммунизм қуриш учун курашдан иборат буюк ишга ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшадилар.

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ

ССР ИТТИФОҚИ МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчевнинг Ҳиндистонда бўлиши

БАНГАЛОР, 26 ноябрь. **(ТАСС махсус мухбири).** Бугун куннинг иккинчи ярмида Н. С. Хрушчев ва Н. А. Булганин Бангалордаги ҳинд илмий институтини бориб кўрдилар. Меҳмонлар бу институтнинг турли бўлимларини кўриб чиққанларидан кейин институт директори профессор К. Сринивасан блан Н. С. Хрушчев жуда кўп меҳмонлар олдида қисқа нутқ сўзладилар. Сўнгра Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчев Бангалордаги кўп саноат корхоналарининг бири бўлган станок-инструменталь заводини бориб кўрдилар. Корхона директори Афтабрай уларга завод тўғрисида изоҳлар берди.

Кечга яқин совет меҳмонлари шарафига «гражданлик қабули» (умумшаҳар митинги) бўлди. Митингда штат Ражпрамукхи (ҳокими) ва маҳаллий ҳукуматнинг бошқа вакиллари ҳамда Бангалор аҳолисидан 200 мингга яқин киши ҳозир бўлди. Бу митингда Н. С. Хрушчев шаҳар мэрининг табрикномасига жавобан халқаро муносабатлар масалаларига доир катта, ёркин нутқ сўзлади. Ҳинд жамоатчилиги бу нутқни жуда қизиқиш блан тинглади.

Кечқурун шаҳар ранг-баранг чироқлар блан чароғон бўлди. Бангалор халқи бугун ҳинд-совет дўстлиги шарафига ҳаяжонли, чинакам умумхалқ намойишини ўтказди. Бангалор аҳолисининг айтишига қараганда, шаҳарда ҳечқачон бунчалик кўп кишининг иштироки блан шундай тантана бўлмаган эди.

Совет меҳмонлари шарафига Бангалорда Майсур штатининг бош министри Жанубий Ҳиндистон халқ рақкосларининг иштироки блан катта концерт ташкил қилди. Концерт тамом бўлгандан кейин меҳмонларга ёдгорлик совғалари тақдим этилди ва штат бош министри К. Ханумантхайя блан Н. А. Булганин нутқ сўзладилар.

Н. С. ХРУШЧЕВ нутқи

Дўстлар, биродарлар!

Шахсан ўз номимдан, дўстим Николай Александрович Булганин номидан ва улуғ мамлакатингизда қилаётган бу ажойиб саёҳатимизда бизлар блан бирга юрган ҳамма дўстларимиз номидан сизларнинг Майсур штатингизни, сизларнинг ажойиб Бангалор шаҳрингизни келиб кўриш имкониятини бериб бизни таклиф қилганликларингиз учун ташшаккур айтишимга ижозат берингиз. **(Қарсаклар).**

Бизнинг мамлакатимиз тўғрисида, Совет Иттифоқининг муваффақиятлари тўғрисида кўп яхши гапларни айтган Майсур штатининг Ражпрамукхи Жайя Чамаражи Вадияр Баҳодур жанобларига, бош министр К. Ханумантхайя жанобларига, шаҳар мэри В. П. Динадайялу Найду жанобларига ҳам ташшаккур изҳор қиламан. **(Қарсаклар).**

Сизларнинг улуғ мамлакатингизга келганимизга бирнеча кун бўлди. Бизларнинг саёҳатимиз ва Ҳиндистон блан танишувимиз шу қадар тез ва завқли бўлиб ўтмоқдаки, биз кунлар ҳисобини ҳам йўқотиб қўйдик. Масалан, бугун биз Николай Александрович блан бугун қайси кун — шанбами ёки якшанбами деб баҳслашиб қолдик. **(Митингдагилар орасида кулги ва ҳаракат).**

Ҳиндистонда бўлган кунларимиз мобайнида биз кўп нарсани кўрдик, кўп кишилар блан танишиб олдик. Биздаги таассурот жуда кўпайиб кетди. Бугун биз сизларнинг ажойиб шаҳрингизни айланиб чиқдик. Кўчаларга чиққан кишиларнинг, болаларнинг, ҳинд халқи томонидан Совет Иттифоқи халқларига дўстлик ва муҳаббат ҳислари изҳор қилиниб айтилган табрик хитобларининг сон-саноғи йўқ. **(Қарсаклар).**

Ҳинд халқи томонидан изҳор қилинаётган мана шу дўстлик ва муҳҳаббат ҳислари шахсан менга, дўстим Николай Александровичга ва биз блан бирга келган бошқа дўстларимизга тааллуқли деб ўйлайдиган бўлсак, биз жуда кичкина одамлар бўлур эдик. Бу дўстлик ва муҳаббат ҳислари ҳинд халқининг Совет Иттифоқи халқларига бўлган муҳаббатини ва ҳурматини ифодаламоқда.

Улуғ Ҳиндистон халқининг шунчалик катта муҳаббатига ва шунчалик қизғин миннатдорчилигига Совет Иттифоқи халқларининг сазовор бўлганликларига сабаб нима?

Бундай савол бераётганлигимнинг боиси шуки, янги негизларда ташкил топган Совет давлатимиз барпо бўлганида уни капиталистик мамлакатлар жуда нодўстлик блан ва ҳатто душманлик блан кутиб олган эдилар. Лекин ма'лумки, шунга қарамай, бизнинг давлатимиз тинмай ўсди ва ривожланаверди.

Совет давлати барпо бўлганидан бери биз катта йўлни босиб ўтдик. Улуғ Ленин ва у яратган Коммунистик партия тинчлик учун, мамлакатимизда янги жамият қуриш учун кураш байроғини баланд кўтардилар, ҳамма халқлар ҳам шу байроқни кўтардилар. Совет ҳокимияти пайдо бўлган дастлабки вақтларда бизнинг мамлакатимиз камбағал ва хонавайрон бўлган мамлакат эди. Саноат бузилиб ва вайрон бўлиб ётар эди. Аҳолининг кўпчилик қисми саводсиз эди. Ишчи ва деҳқонларнинг эндигина туғилган давлатининг улуғ истиқболи борлигини кўрмоқ ва мамлакатимиздаги барча халқларни ўзига эргаштирмоқ учун ўшандай шароитда Лениннинг узоқни кўриб иш қилиши, дадиллиги ва зийраклиги лозим бўлиб қолган эди.

Ўша вақтда душманлар, бир йил ўтар-ўтмас Совет давлати барбод бўлади, Лениннинг, большевикларнинг қилмоқчи бўлган ишидан ҳечбир натижа чиқмайди, деб айтган эдилар.

Хўш, энди ўзингиз бир ўйлаб кўринг? Ўша жаноблар пайғамбарликка ярар эканлармими, ёки пайғамбарларга исноT келтирган эканлармими. **(Митингдагилар орасида жонланиш).**

Сизларга ма'лумки, Совет мамлакати барбод бўлиш уёқда турсин, балки аксинча, қудратли саноати ва юксак даражада ривожланган экономикасига эга бўлган бақувват давлат бўлиб етишди.

Совет давлатимизнинг кучи нимада? У, барча капиталистик мамлакатлар қаршилик кўрсатиб турган шароитда туғилган эдику, ҳечкимдан ҳечқандай ёрдам ва капиталлар олмадику, аксинча, биз, совет кишиларига Совет давлатини қуришимизга зўр бериб халақит берган эдиларку. Бизга қарши урушлар, иқтисодий блокадалар ташкил қилдилар, бошқа ҳарқандай тўсқинликлар туғдирдилар, мана шуларнинг ҳаммасига қарамай, бизнинг мамлакатимиз йилдан-йилга бақувват бўлаверди, заводлар ва фабрикалар қураверди, институтлар, мактаблар қураверди, маданиятни юксалтираверди ва тинмай олға борди.

Биз кимнинг интеллигенцияси кўплиги, кимнинг инженерлари кўплиги тўғрисида: булар Совет Иттифоқида кўпми, ёки бошқа бирор капиталистик давлатда кўпми эканлиги тўғрисида дадил туриб баҳслашаоламиз.

Бас, шундай экан, бизнинг кучимиз нимада? Бизнинг кучимиз — халқнинг ўзидадир. Энг катта капитал халқнинг ўзидир. Инсоният вужудга келтирган нарсанинг ҳаммасини халқнинг ўзи яратган.

Тажрибамиздан бизга шу нарса ма'лумки, ўз мамлакатини озод қилишга эришган халқ бугун саводсиз бўлса, эртага саводини чиқариб олади. Бугун саводсиз бўлган киши эртага саводини чиқариб олиш блангина кифояланмай, инженер, олим бўлиб қолиши ҳам мумкин.

Ма'лумки совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида бизнинг ўз интеллигенциямиз йўқ эди, аммо энди ўзимизнинг кўпсонли халқ интеллигенциямиз бор. Бу интеллигенция ишчилар ва деҳқонлар орасидан етишиб чиққан интеллигенциядир. **(Қарсаклар).** Биз буни, дўстлар, энг катта муваффақиятларимизнинг бири деб ҳисоблаймиз. **(Қарсаклар).**

Сизлар бизни шу қадар қизғин олқишлаб кутиб олаётганлигингизнинг боиси нима, шу қадар дўстона кутиб олаётганлигингизнинг боиси нима? Ахир, ба'зибировлар бизни койияптилар-ку. Пропаганда қилиб ўтирмайман ва бизни кимлар койияётганлигини сизларга айтиб ҳам ўтирмайман. Бизнинг Ҳиндистонда саёҳат қилиб юрганлигимиз тўғрисида буржуа матбуотининг ба'зи намояндалари газеталарда нималар ёзаётганлигини ўзларингиз ўқиб турибсиз. Аммо сизлар уларга ишонаётганингиз йўқ. Ишонмаслигингизнинг сабаби шуки, уларнинг бизларнинг ҳақимизда ёзаётган ифлос гапларининг ҳаммаси ғирт туҳмат эканлигини биласиз. **(Қарсаклар).**

Шунинг учун ҳам биз ўша туҳматчиларга, хоҳлаганингизни ёзаверинг, хоҳлаганингизни айтаверинг, барибир бу блан яхшини ёмон қилиб кўрсатаолмайсиз, деймиз. **(Митингдагилар орасида жонланиш).** Мен сизларга халқимизнинг бир мақолини айтиб ўтай: ит ҳурар карвон ўтар, ит ҳарқанча акиллайверса ҳам карвон унга парво қилмай ўтиб кетаверади ва олға бораберади. **(Кулги).**

Биз ҳам ўз йўлимиз блан бораверамиз, биз бораётган йўл инсоният шу дамгача босиб ўтмаган йўлдир — социализм қуриш йўлидир. Бизнинг мамлакатимиз бутун инсониятнинг ёркин келажагига йўл очиб бермоқда.

Бизнинг халқимиз коммунистик жамият қурмоқда ва у ўз муддаосига етади — коммунизм жамиятини қуради.

Сизлар бизнинг идеяларимизга турлича қарашингиз мумкин. Бирқанча масалаларни сизлар блан биз турлича тушунишимиз мумкин. Сизлар тараққиётнинг ўзингизга кўпроқ ёққан йўлини ўзларингиз танлаб олмоқдасиз. Биз бу ишда сизларга халақит бермаймиз, балки мамлакатни ривожлантириш йўлида қилаётган яхши ишларингизга ёрдамлашамиз, олижаноб ва улуғ халқингизнинг манфаати йўлида ёрдамлашамиз. **(Қарсаклар).**

Биз айтамизки: эҳтимол бизнинг практикамиздан ба'зибир нарсалар сизларга яраб қолиши мумкин. Агар сизларга яраса — фойдаланаверингиз, агар ярамаса — олмангиз, биз ҳечкимга ҳечнарсани зўрламаймиз, ҳечқандай сиёсий мажбуриятлар олишни талаб қилмаймиз. Бу тўғрида сизларга бунчалик очиқ гапираётганлигимизнинг сабаби нима? Бунинг сабаби шуки, сизларга биз биродардек самимият блан қарамоқдамиз. **(Қарсаклар).**

Сизлар бизни алоҳида бир тарзда кутиб олмоқдасиз, буни биз ҳам сезиб турибмиз. Биз Ҳиндистоннинг кўп шаҳарларида ва қишлоқларида бўлдик, кўп нарсани кўрдик. Бугун Ҳиндистон ўз йўлидаги тўсиқни ёриб ўтган ва ҳам кенгайиб ҳам чуқурлашиб ёйилиб бораётган қудратли оқимга ўхшайди. Бу оқим эски дун'ёни ларзага келтирмоқда. Аммо биз Ҳинд халқининг мустамлака қуллигидан қутулганлигини, Ҳиндистон мустақил ривожланиш йўлига тушиб олганлигини кўриб қувонмоқдамиз. **(Қарсаклар).**

Ҳиндистонга бизнинг бу тахлитда қараётганлигимизнинг сабаби нимаю, бошқа ба'зи давлатларнинг Ҳиндистоннинг мустақил ривожланишини истамаётганликларининг сабаби нима? Бунинг сабаби шуки, биз сизларнинг саноат тараққиётингиз заифлигидан фойдаланишни ўз олдимизга мақсад қилиб қўяётганимиз йўқ, аммо бошқа ба'зи мамлакатлар мана шу заифликдан ўз манфаатлари йўлида фойдаланишни истамоқдалар.

(ДАВОМИ ИККИНЧИ БЕТДА)

ТЕЛЕГРАММА

Финляндия Республикасининг Президенти Ю. К. Паасикиви Жаноб Олийларига

ХЕЛЬСИНКИ

Президент жаноблари, 85 ёшга кирган кунингизда ССР Иттифоқи Олий Совети Президиуми номидан ва шахсан ўз номимдан энг самимий табрикларимизни ва доим сиҳат-саломат ва бахтли бўлишингизни истаб изҳор қилган тилакларимизни қабул қилишингизни Сиздан сўрайман.

Совет Иттифоқида Сиз Жаноб Олийларининг Совет-Финляндия муносабатларини ривожлантириш ишига қўшган жуда катта ҳиссангизга юксак баҳо бермоқдалар. Сиз ана шу муносабатларни ривожлантиришга кўп вақт ва кўп куч сарф қилдингиз. Мен яқинда Москвада Сиз блан бўлган учрашувларни мамнуният блан эсга олмоқдаман. Ана шу учрашувлар вақтида мамлакатларимизнинг дўстлик ва ҳамкорликни янада кўпроқ мустаҳкамлашга бўлган интилиши жуда яққол кўринди.

СССР блан Финляндия ўртасидаги дўстликнинг асоси Сизнинг фаол иштирокингиз блан яратилди. Бу дўстлик ҳар иккала мамлакатимиз халқларининг бахт-саодати йўлида тўхтовсиз мустаҳкамланади ва ривожланади, деб ишонч билдиришга ижозат бергайсиз.

К. ВОРОШИЛОВ,
СССР Олий Совети Президиумининг Раиси

Москва
1955 йил, 26 ноябрь.

Кўпболали оналар мукофотланди

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми кўпболали оналардан 5—9 бола туққан ва тарбиялаб ўстирган 501 онани меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг тақдимига мувофиқ, СССР Олий Совети Президиуми номидан ССР Иттифоқи орденлари ва медальлари блан мукофотлади.

114 она I, II ва III даражали «Оналик шуҳрати» орденлари блан ҳамда 387 она I ва II даражали «Оналик медали» медальлари блан мукофотланди. (ЎзТАГ).

Ҳиндистон. 1955 йил 20 ноябрьда Ҳиндистон Республикасининг Президенти **Ражендра Прасад** СССР Министрлар Советининг Раиси **Н. А. Булганин** ва СССР Олий Совети Президиумининг а'зоси **Н. С. Хрушчев** шарафига катта қабул маросими ўтказди. **Суратда:** президент саройининг боғида Ҳиндистон Президенти ҳузуридаги қабул пайти.
В. Егоров фотоси, (ТАСС фотохроникаси).

Н. А. БУЛГАНИН ВА Н. С. ХРУЩЧЕВНИНГ ҲИНДИСТОНДА БЎЛИШИ

Н. С. ХРУЩЧЕВ нутқининг охири

(БОШИ БИРИНЧИ БЕТДА)

Биз сизларнинг ўз заводларингизни ва фабрикаларингизни тезроқ қуриб олишингизни истамоқдамиз. Сизлар бугун бизга яхши институтни кўрсатдингиз. Лекин шундай вақт келадики, сизларнинг кўзингизга бу институт жуда кичкина бўлиб қолади, қилган ишларингизнинг фақат бошланғичигина бўлиб қолади.

Бизнинг чин кўнглимиздаги истагимиз шуки, Ҳиндистон бугун ўзининг руҳи жиҳатидан, ўзининг маданияти ва ўзининг ма'навий улуғворлиги жиҳатидан улуғ давлат бўлгани сингари, иқтисодий жиҳатдан ҳам шундай улуғ ва бақувват давлат бўлиб қолсин. Бизнинг истагимиз шуки, Ҳиндистон юксак даражада ривожланган ўз саноатига, ўзининг илғор қишлоқ хўжалигига эга бўлсин ва Ҳиндистон халқининг турмуш даражаси юксалсин. Биз бўлсак, сизларга мана шу яхши ва ажойиб ишда қўмаклашишга тайёрмиз. **(Қарсаклар).**

Дўстлар!

Неру жаноблари блан катта дўстимиз Чжоу Энь-лай ўртасида имзоланган Қўшма декларацияда биринчи бўлиб э'лон қилинган беш принцип тўғрисида шаҳар мэри жаноблари ўз нутқида яхши гапириб ўтди. **(Қарсаклар).** Бу принциплар Жавоҳарлал Неру жаноблари Совет Иттифоқига борган вақтида Мос вада имзоланган Совет-Ҳиндистон баёнотида та'кидлаб ўтилди. Биз сизларнинг мамлакатингиз блан ўзаро муносабатларимизни ана шу ҳужжат асосига қурмоқдамиз.

Ба'зибир нарсаларда — методларда ҳам, назарияда ҳам сизлар блан бизнинг ўртамизда тафовутлар борлигини гапириб ўтдим. Биз буни яшираётганимиз йўқ ва сизлар ҳам яшираётганингиз йўқ. Броқ, бу нарса бизларнинг дўст бўлишимизга халақит бермайди. Нега? Чунки сизлар ҳам, бизлар ҳам бир-биримизга ёмонлик тиламаймиз. Сизлар ҳақиқатан ҳам бизларнинг чин дўстимизсиз ва бизлар сизларнинг энг яхши дўстингизмиз ва биродарларингизмиз. **(Қарсаклар).** Мана шунинг ўзи ижтимоий системаси турлича бўлган давлатларнинг тинч тотув бўлиб яшашини сизларга кўрсатиб турган ёрқин мисолдир.

Биз ҳамма мамлакатларга: дўст бўлиб яшайлик, жанжаллашмайлик ва матбуотда, сўзланадиган нутқларда ҳарқандай туҳмат гапларни айтмайлик, деб таклиф қилмоқдамиз. Шу блан бирга, биз, хўжаликни ташкил қилишдаги бизнинг методларимиз ҳаммага ҳам ёқавермаганидек, капиталистик метод ҳам бизга ёқмаслигини очиқ айтмоқдамиз.

Кимнинг системаси яхшилигини амалда синаб кўрайлик — биз, капиталистик давлатларнинг арбобларига шундай деяпмиз. Қани, уруш қилмасдан мусобақалашиб кўрайлик. **(Қарсаклар).** Ахир, бу ёмон таклифми? Ким кўпроқ қурол-яроғ ишлаб чиқарар экан, ва ким кимни тор-мор келтираркин деб мусобақа қилайлик, дейиш ўрнига уруш қилмасдан мусобақалашиб кўрайлик дейиш яхшироққу. Одамларни қириш учун мусобақа қилиш халққа қарши мусобақа бўлади. Бизнинг таклифларимиз эса, барча халқларнинг турмуш даражасини юксалтирмоқ учун тинч мусобақа қилиш тўғрисидаги таклифдир. Халқларнинг фаровонлигини янада юқорироқ турмуш даражасига кўтаришга ёрдам берадиган мана шундай мусобақага тарафдормиз ва ҳамиша тарафдор бўлаверамиз. Шунинг учун ҳам бизнинг таклифларимиз жуда равшан ва ҳамма тушунадиган таклифлардир. Бу таклифларни одамларнинг ҳаммаси тушунади. Совет Иттифоқининг мана шундай равшан ва адолатли позициясини ҳинд халқи ҳам табриклашига аминман. Лекин ҳарбир нарсага хуш'ёрлик блан қарамоқ ва вазиятга тўғри баҳо бермоқ керак. Ма'лумки, ҳарбир жониворнинг ўз озуқаси бор. Масалан, йўлбарс гўшт ейди, қўтос эса ўт ейди. Қўтосни гўшт ейишга, йўлборсни ўт ейишга мажбур қилиб бўлмайди. **(Митингдагилар орасида жонланиш).** Мени пропаганда қилаяпти деб гумонсирамасликлари учун бу фикрни ривожлантириб ўтирмайман. Бу фикрим сизларга тушунарли деб ўйлайман. **(Қарсаклар. Митингдагилар орасида жонланиш).**

Дўстлар! Қуролсизланиш масаласида биз жуда равшан таклифлар қилмоқдамиз. Биз ўзимизнинг қуролли кучларимизни 640 минг киши миқдорида камайтирганлигимизни бу ерда шаҳар мэри жаноблари гапириб ўтди. Биз Финляндиядаги ўзимизнинг Порккала-Удд базамизни тугатдик, Порт-Артурда бўлган ҳарбий-денгиз базамиздан воз кечдик.

Совет Иттифоқи атом ва водород қуролини қўлланишни тақиқлаш тўғрисида таклиф киритди, қурол-яроғларнинг оддий турларини камайтириш тўғрисида таклифлар қилди. Биз самарали контроль ўрнатишни таклиф қилдик. Аммо бизга бундай дейишаяпти: Қўшма Штатларнинг Совет Иттифоқи территориясини ҳаводан туриб контрольлик қилишига ва, аксинча, Совет Иттифоқининг АҚШ территориясини ҳаводан туриб контрольлик қилишига имкон берадиган турдаги контрольга рози бўлмас экансиз, биз қуролсизланиш масалалари устида сизлар блан гаплашмаймиз, дейишаяпти бизларга.

Ҳаммага очиқ-ойдин равшандирки бу турдаги контрольни қабул қилиб бўлмайди, чунки у проблемани ҳал қилмайди. Америка самолётлари Совет Иттифоқи устидан учиб юрабошласа, совет самолётлари эса АҚШ устидан учиб юрабошласа, бундан нима манфаат бўлади? Самолёт учиб юраверади, учучи: мана шу шаҳар экан, анув жойда қишлоқ бор экан деб кўраверади. У, қўшинларнинг турганлигини, фалон хил заводлар борлигини кўради. Биз америкалиларнинг кўп аэродромлари борлигини кўрдик, деб фараз қилайлик, демак, биз улардан қолишмаслик учун биз ҳам ишимизни жадаллаштириб, яна бирнеча аэродром қуриб олишимиз керак, деган хулоса чиқаришимиз лозим бўлиб қолади. **(Митингдагилар орасида жонланиш).** Америкалилар ҳам бизда нималар борлигини кўриб, улар ҳам янада кўпроқ аэродромлар, самолётлар, қуришимиз, эҳтимолки, яна бошқа ба'зибир нарсалар яратишимиз керак деб айтишлари мумкин.

Демак, агар биз шундай таклифни қабул қиладиган бўлсак, бу нарса фақат зўр бериб қуролланишга олиб келади. Биз, Ғарб давлатларининг давлат арбобларига бундай деяпмиз: агар сизлар қуролсизланишдан, бомба запасларингизни йўқ қилишдан қўрқадиган бўлсангиз, у ҳолда бирбиримизга жентльменларча виждонан сўз бериб, ҳечқайсимиз ҳечқачон атом қуролини қўлланмаймиз, деб айтайлик, деяпмиз. Улар бунга жавобан, бундай сўз беролмаймиз, чунки «мувозанат» учун бизга водород ва атом бомбалари керак, деб айтишаяпти. Бундай «мувозанат» нимани билдиради. Бу — зўр бериб қуролланишнинг ўзгинасидир. Демак, бу — катта маблағлар, халқ меҳнатининг анчагина қисми давлатларнинг тинч ривожланиши учун сарф бўлмасдан, балки ҳарбий мақсадларга сарф бўлади демакдир. Ғарб давлатлари қурол-яроғларни камайтиришни истамай турган бир пайтда, биз қурол-яроғларни бундан буён ҳам биртомонлама камайтираверишимиз мумкинми? Мен бунга русларнинг: бўрилар блан яшасанг, бўриларнинг жирини жирлайсан, деган мақоли блан жавоб бераман. **(Митингдагилар орасида жонланиш).**

Агар ғарб давлатлари атом ва водород қуролларини ишлаб чиқаришни та'қиқлашни истамасалар, ҳатто уни қўлланишни та'қиқлаш тўғрисида сўз беришни истамасалар, бу нарса бизни ҳам атом ва водород бомбаларини, ракета техникасини ва бошқа ҳарқандай қирғин воситаларини ишлаб чиқараверишга мажбур этади.

Совет Иттифоқида атом бомба портлатилганлиги тўғрисидаги хабар бугун кўп мамлакатларнинг газеталарида, шу жумладан Ҳиндистоннинг ба'зи газеталарида ҳам э'лон қилинди. Мен шундай портлатиш бўлмаган, деб айтмайман. **(Митингдагилар орасида жонланиш, кулги).** Ҳақиқатан ҳам шундай портлатиш бўлди. Мисли кўрилмаган даражада кучли портлатиш бўлди. Эртага бизнинг матбуотимиз бу тўғрида тегишли ахборот э'лон қилади.

Мамлакатимизда атом энергияси соҳасида ўтказилаётган илмий-тадқиқот ва эксперимент ишлари планига мувофиқ, кейинги вақтларда атом ва термоядро (водород) қуролининг янги типлари синаб кўрилди. Бу синовлар тегишли илмий тадқиқот расчетларининг тўғрилигини тўла равишда исбот қилди. Бу синовлар совет олимлари ва инженерларининг катта янги муваффақиятларга эришганликларини ҳам кўрсатди. Водород бомбани синаб кўрмоқ учун унинг бу сафарги портлатилиши шу вақтгача қилинган портлатишларнинг ҳаммасидан ҳам энг кучлиси бўлди. Бизнинг олимларимиз ва инженерларимиз нисбатан унча кўп бўлмаган миқдордаги ядро материалларини ишлатиш йўли блан одатдаги портловчи модданинг бирнеча миллион тоннасининг кучига баравар келадиган портлатиш қилишга муваффақ бўлдилар. Лекин мен шуни айтаманки, дўстлар, Совет Иттифоқи бу қуролни ҳечқачон ўринсиз ишлатмайди. **(Қарсаклар, митингдагилар орасида жонланиш).** Агар бу бомбалар ҳечқачон шаҳарлар ва қишлоқлар устида портлатилмаса биз ҳам бахтиёр бўлур эдик. **(Қарсаклар).** Бу бомбалар тахланиб ётаверсин ва уруш бошламоқчи бўлганларнинг жиғига тегаверсин. Улар шуни билиб қўйсинларки, уруш бошлаш ярамайди, чунки агар уруш бошласалар, лозим бўлган жавобни оладилар. **(Митингдагилар орасида жонланиш).**

Бизни мана шу даҳшатли қурол блан шуғулланишга мажбур қилдилар. Аммо бизни завқлантирадиган нарса бу эмас. Биз ҳархил машиналарни, тракторларни, плугларни кўпроқ ишлаб чиқариш учун, буғдойни, гурунчни, пахтани кўпроқ етиштириш учун, гўшт, сабзавот, балиқ ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари блан аҳолини мўл-кўл қилиб та'минлаш учун ғоят завқ блан ишламоқдамиз. Бизнинг истагимиз мана шу ва шунинг учун ишламоқдамиз. **(Қарсаклар).**

Биз шу мақсадимизни рўёбга чиқарамиз деб бундан буён ҳам бутун дун'ёда тинчлик учун курашни зўр бериб давом эттираверамиз. **(Қарсаклар).** Халқаро кескинликни камайтириш учун курашни бундан буён ҳам давом эттираверамиз. **(Қарсаклар).** «Совуқ муносабатлар урушини» тугатиш учун курашаверамиз, барча мамлакатлар ўртасида савдо-сотиқни ривожлантириш йўлида ишлайверамиз. Халқлар ўртасида дўстлик алоқаларини ривожлантириш тўғрисида ғамхўрлик қилаверамиз. Турмуш шуни талаб қилмоқда. Инсоният шунга муҳтождир.

Биз инсониятнинг эҳтиёжларини қондирмоқ учун қўлимиздан келган ҳамма нарсани қиламиз. Бирқанча мамлакатлардаги агрессив кайфиятда бўлган доираларни уруш тўғрисида камроқ гапиришга, давлатлар ўртасида алоқаларни кучайтириш ҳақида, тинч муносабатларни ривожлантириш ва халқаро кескинликни тугатиш ҳақида кўпроқ гапиришга мажбур қилмоқ учун сарфлаётган куч-ғайратимизни бўшаштирмаслигимиз, зарур бўлган ҳамма нарсаларни сафарбар қилишимиз керак.

Агар бирор кимсага ёқмайдиган бирон гапни айтган бўлсам мени кечиргайлар. **(Митингда ҳозир бўлганлар орасида жонланиш. Қарсаклар).** Мен асосан ўзимнинг улуғ халқингизга бўлган қизғин дўстона ҳисларимни изҳор қилишни истадим. Бутун совет халқининг Ҳиндистон халқларига бўлган энг дўстона ҳисларини гапириб бермоқчи бўлдим. **(Давомли қарсаклар).**

Ўз нутқимнинг охирида сизларнинг улуғ меҳмондўст мамлакатингизга, бизнинг делегациямизни таклиф қилиб чақирган Ҳиндистон Бош министри, ажойиб киши ва отоқли давлат арбоби бўлмиш Неру жанобларига бизнинг чуқур ташаккуримизни ва миннатдорчилигимизни яна бир марта изҳор қиламан. **(Қарсаклар).**

Яшасин Ҳиндистон халқлари блан Совет Иттифоқи халқлари ўртасидаги қардошларча дўстлик!

Ҳинди-руси бхай-бхай! **(Давомли қарсаклар).**

ТАСС АХБОРОТИ

Совет Иттифоқида термоядро қуролининг кейинги вақтларда синаб кўрилганлиги ҳақида

Кейинги вақтларда Совет Иттифоқида атом энергияси соҳасидаги илмий-текшириш ва тажриба ишлари планига мувофиқ, атом ва термоядро (водород) қуролининг янги хиллари синаб кўрилди. Бу синовлар совет олимлари ва инженерларининг янги муҳим муваффақиятларга эришганликларини кўрсатиб, тегишли илмий-техника ҳисоблари тўғри эканлигини тўла исбот этди. Водород бомбасининг кейин портлатилиши шу вақтгача ўтказилган ҳамма портлашларнинг энг кучлиси бўлди. Радиактив та'сирларининг олдини олиш мақсадида бомба жуда баланд масофада портлатилди. Шу блан бирга, кишиларни ҳимоя қилиш масалалари юзасидан кенг миқ'ёсда текшириш ишлари олиб борилди.

СССРда ана шундай синовлар ўтказилганлиги муносабати блан ғарбдаги ба'зи мамлакатларда шовқин-сурон кўтарилганлиги сабабли, ТАСС қуйидагиларни айтишга вакил қилинган.

Совет Ҳукумати атом ва водород қуролини тақиқлаш ва халқаро миқ'ёсда чинакам контроль ўрнатиш тарафдори бўлиб келди ва бунинг тарафдоридир. Шундай қарор атом энергиясидан фақат тинч мақсадлардагина фойдаланишга имкон берган бўлур эди. Совет Иттифоқи Бирлашган Миллатлар Ташкилотида ҳам, тўрт давлат Ташқи Ишлар Министрларининг яқинда Женевада бўлиб ўтган Кенгашда ҳам атом ва водород қуролини сўзсиз тақиқлаш ҳақида таклифлар киритди, аммо бу таклифлар қабул қилинмади. Совет Иттифоқи атом ва водород қуролини ма'навий-сиёсий жиҳатдан қоралаш тўғрисида ҳам таклиф киритган эди. Ғарб давлатлари бу таклифни ҳам қабул қилишга унамадилар.

Совет Иттифоқи ўз хавфсизлигини та'минлаш манфаатларини кўзда тутиб ана шундай синовларни ўтказгани ҳолда, Бирлашган Миллатлар Ташкилотида атом ва водород қуролини тақиқлаш тўғрисида ҳамда қурол-яроғларнинг бошқа турларини қисқартириш ҳақида халқаро кескинликни янада юмшатиш ва давлатлар ўртасида ишонч ўрнатиш тўғрисида, умумий тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш тўғрисида бир битимга келиш учун аввалдагидек ҳаракат қилади.

Архитекторларнинг иккинчи Бутуниттифоқ с'езди

26 ноябрьда Катта Кремль саройида совет архитекторларининг иккинчи Бутуниттифоқ с'езди очилди. С'езднинг ишларида 700 га яқин делегат қатнашмоқда. Булар совет архитекторлари союзининг қарийб етти минг а'зоси ва а'золикка кандидатларининг вакилларидир. Жуда кўп меҳмонлар орасида партия ва жамоат ташкилотларининг вакиллари, проект, қурилиш муассасалари ва илмий муассасаларнинг раҳбарлари, министрликлар ва заводларнинг ходимлари, қурилиш новаторлари бор.

С'ездда Хитой Халқ Республикаси, Чехословакия Республикаси, Польша Халқ Республикаси, Германия Демократик Республикаси, Руминия Халқ Республикаси, Болгария Халқ Республикаси, Мўғулистон Халқ Республикасининг архитекторлари ҳам қатнашмоқдалар.

Соат 16. **Н. Е. Ворошилов, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. З. Сабуров, М. А. Суслов, А. Б. Аристов, П. Н. Поспелов** ўртоқлар ҳукумат ложаларига чиқадилар. Делегатлар ва меҳмонлар уларни давомли қарсаклар блан табриклайдилар.

Энг кекса совет ме'морчиларидан Л. В. Руднев с'ездни қисқача нутқ блан очади.

Шундан кейин, с'езднинг президиуми сайланади. Кўзга кўринган архитекторлар ва қурилиш ходимлари президиумга сайланадилар.

Фахрий президиум сайлаш тўғрисида таклиф киритилади. Залда гулдурос қарсаклар бошланади. Ҳамма ўрнидан туради. С'езд ғоят баланд руҳ блан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети Президиумини Фахрий президиумга сайлайди.

С'езд қуйидаги кун тартибини тасдиқлайди:

1. Совет архитектурасининг аҳволи ва вазифалари;
2. Ҳозирги замон талабларига мувофиқ қурилиш ва архитектура соҳасидаги фан проблемалари;
3. Уй-жой ва граждан биноларини типовой проектлаш ва кўплаб қуриш;
4. Совет шаҳар қурилиши практикаси ва бу соҳадаги асосий вазифалар;
5. Қурилишни уюштириш ва индустрлаштириш ҳамда унинг сифатини яхшилаш масалалари;
6. Саноат қурилишида типовой проектлаш;
7. Қишлоқ қурилиши ва архитектурасининг асосий масалалари;
8. Архитектура билими ҳақида;
9. СССР Совет архитекторлари союзи ревизия комиссиясининг доклади;
10. СССР Совет архитекторлари союзининг Уставига ўзгартишлар киритиш тўғрисида;
11. СССР Совет архитекторлари союзининг раҳбар органларини сайлаш.

Раислик қилучи ҳамманинг қарсаклари остида четэл делегациялари вакилларини с'езднинг президиумига таклиф этади.

С'езднинг раҳбар органлари: секретариат, мандат комиссияси ва таҳрир комиссияси, шунингдек СССР Совет архитекторлари союзи Устави бўйича таҳрир комиссияси сайланади.

КПСС Марказий Комитетининг секретари ўртоқ А. Б. Аристовга сўз берилади. Шуерда ҳозир бўлган кишилар томонидан самимий кутиб олинган ўртоқ Аристов Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети ва ССР Иттифоқи Министрлар Советининг архитекторларнинг иккинчи Бутуниттифоқ с'ездига юборган табрикномасини ўқиб беради. Делегатлар ва меҳмонлар табрикнома сўзларини зўр э'тибор блан тинглайдилар. Табрикнома ўқиб берилганидан кейин, гулдурос қарсаклар бошланади. Ҳамма ўрнидан туради.

Шу блан архитекторлар с'ездининг биринчи мажлиси тамом бўлди.

28 ноябрьда с'езд ўз ишини давом эттиради. (ТАСС).

Майсур штати бош министри ҳузурида қабул маросими

БАНГАЛОР, 27 ноябрь. **(ТАСС махсус мухбири).** 26 ноябрь кечқурун Бангалор шаҳрида Майсур штатининг бош министри ҳузурида бўлган қабул маросимида бош министр Ханумантхайя ва СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Булганин нутқ сўзладилар.

Бош министр К. Ханумантхайя ўз нутқида бундай деди:

СССРнинг шу қадар отоқли икки раҳбари бизнинг орамизда турганликларини хурсандлик блан табриклаймиз. Сизларнинг бизнинг мамлакатимизга келганлигингиз 360 миллион ҳиндини ғоят хурсанд қилди. Шундай улуғ раҳбарларнинг келиши ҳақиқатан тарихий воқиадир. Шундай бўлиши ҳозирги ҳолда айниқса тўғридир, чунки сизларнинг бу келишингиз бутун дун'ё учун чуқур ва яхшилик келтиручи аҳамиятга эгадир. Бизларнинг икки буюк мамлакатимиз ўртасидаги дўстлик, гарчи янги нарса бўлмаса ҳам, аммо эндиликда жуда мустаҳкамланди.

Улуғ Октябрь революциясига қадар Россия империализм ва капитализм чангалида эди. Россия камбағал мамлакат эди, қолоқ мамлакатлар қаторида ҳисобланар эди. Лениннинг ва унинг ишларини давом эттирганларнинг раҳбарлиги туфайли эндиликда Россия жаҳоннинг энг қудратли ва та'сирли мамлакатларидан бири бўлиб қолди. Бир бўғиннинг умри мобайнида жуда катта бир мамлакат қиёфасининг шу қадар чуқур ўзгарганлиги — мана шунинг ўзи му'жизани эслатади. Сизлар қилган меҳнатларнинг самараларидан фақат биргина сизларнинг мамлакатингиз баҳраманд бўлиб қолмаганлигидан сизлар мамнун бўлсангиз керак, деб ўйлайман. Россия бутун дун'ёда империализм ва мустамлакачилик занжирларини бўшаштиришга ёрдам берди. Сизлар урушнинг олдини олиш ва мустаҳкам тинчлик ўрнатиш йўлида сарфлаётган куч ва ғайратингиз блан урушдан чарчаган бутун дун'ёнинг миннатдорчилигига ва ташаккурига сазовор бўлдингиз.

Биз атом асрида яшаб турибмиз, — деди сўнгра бош министр. Бу — инсоният тарихидаги ҳал қилучи пайтдир. Инсоният тинчликка ҳечқачон шунчалик сабот блан интилмаган эди. Мана шундай вақтда сизлар ўзингизнинг бутун ғайратингизни атом энергиясидан инсоният бахт-саодати йўлида фойдаланишдек олижаноб вазифани бажаришга сарфламоқдасиз.

Сўнгра бош министр уқтириб айтдики, ҳиндилар азалдан бери тинчликсевар халқдир. Ҳиндистон мустақилликни қўлга олгандан кейин ўзининг бутун куч ва ғайратини бутун дун'ёда тинчликни сақлаб қолишга бағишлади. Сизларнинг бу ерга келишингиз туфайли Ҳиндистон блан Россия ўртасида бўлган учрашув, шу сабабли, умумий мақсад йўлида, тинчлик иши йўлида ишлаётган икки улуғ кучнинг учрашувидир. Сизларнинг келишингиз сабабли ўз-ўзидан бошланиб кетган шод-ҳуррамлик тўлқини мана шу ҳисларга асосланган тўлқиндир. Сизларнинг келишингиз янги улуғ даврнинг муқаддимасидир. Сизлар мамлакатимизнинг турли шаҳарларида сўзлаган нутқларингизни ўқидик, қолоқ мамлакатларга ёрдам кўрсатмоқ учун мумкин бўлган чораларнинг ҳаммасини кўрамиз, деб берган ва'даларингизни эшитдик. Сизлар сўзлаган нутқлар ўзининг соддалиги, мардонаворлиги, камтарлиги блан ажралиб турибди ва қардошлик ҳислари блан суғорилган нутқлардир.

Сўнгра бош министр айтдики, Майсур штатида 10 миллион киши яшайди. Биз империализм ва автократия асоратини улоқтириб ташлаганимизга эндигина 8 йил бўлди. Ҳиндистоннинг бошқа ҳамма қисмларидаги халқ блан бирликда биз мамлакатимизда социалистик типдаги жамият ўрнатиш вазифасини ўз олдимизга қўйдик. Сизларнинг келишингиз, ҳеч шубҳасиз, биз учун бу улуғ вазифани ҳал қилиш йўлида қўшимча илҳом манба'и бўлади.

СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Булганин жавоб нутқи сўзлади. Н. А. Булганин Майсур штатининг Ражпрамукхи (ҳокимя) қабулида ҳозир бўлганларга ва бош министрга мурожаат қилиб бундай деди:

Мен Никита Сергеевич Хрушчев номидан ва шахсан ўз номимдан сизларга ва сизлар орқали Бангалорнинг барча гражданларига бу ерда бизни ғоят самимият блан кутиб олганликларингиз учун ташаккур билдираман. Майсурнинг меҳнатсевар талантли халқи, унинг янги турмуш қуришда эришган катта муваффақиятлари, моҳир халқ усталари яратган қадимий маданиятнинг ажойиб ёдгорликлари бизда жуда яхши таассурот қолдирди.

Гарчи, биз бу ерда халқ турмушининг ҳамма жиҳатлари блан, шунингдек Майсурнинг кўпгина хушманзара жойлари блан муфассалроқ танишишни жуда истаётган бўлсак ҳам, афсуски, бунинг учун бизнинг вақтимиз етишмайди. Бу ерда Бангалор гражданлари блан боғланган алоқаларимиз бундан буён муваффақият блан давом эттирилади ва ривожлантирилади, деб умид билдиришга ижозат берингиз.

Ҳиндистон блан Совет Иттифоқи ўртасидаги алоқаларни ҳартомонлама ривожлантиришнинг муҳимлигини бу ерда исбот қилиб ўтиришнинг ҳожати йўқ. Бу алоқаларнинг аҳамияти жуда катта. Шунинг учун ҳам биз бу алоқаларнинг кенгайтирилиши ҳар иккала мамлакат — Ҳиндистон блан Совет Иттифоқи халқларининг манфаатларига мос бўлиб тушади деб ишонамиз. Шу муносабат блан мен совет кишилари блан Ҳиндистон аҳолиси ўртасида дўстона алоқалар ўрнатилиши иккала мамлакатимизнинг халқлари учун катта манфаат етказишини кўрсатучи бир мисолни айтиб ўтмоқчиман. 1948 йилдан бери СССР Фанлар академияси олимларининг делегациялари ҳар йил Ҳиндистон Илмий конгрессининг сессияларида қатнашмоқдалар. Шу йиллар мобайнида кўпгина совет медиклари, статистиклари, геологлари, металлурглари ва бошқа мутахассислари Ҳиндистонга келиб кетдилар, сизларнинг кўпгина олимларингиз эса Совет Иттифоқини бориб кўрдилар. Улар бир-бирлари блан ўз тажрибаларини айирбошладилар ва бир-бирларига маслаҳатлар бердилар, бу эса Ҳиндистонга ҳам, СССРга ҳам муайян равишда манфаат етказди.

Бундан буён ҳам Ҳиндистон делегациялари Совет Иттифоқида саноат ва қишлоқ хўжалигининг тараққиёти блан, фан ва техника муваффақиятлари блан, халқ маорифи ва соғлиқни сақлаш ишларининг ташкил этилиши блан, маданият ва сан'ат муваффақиятлари блан танишмоқ учун тўла имкониятга эга бўлаверадилар. Улар ҳамиша шу нарсага амин бўлишлари мумкинки, Совет Иттифоқига келган вақтларида уларга зарур ёрдам берилади ва лозим бўлган даражада илтифот блан кутиб олинадилар. **(Қарсаклар).**

Совет ва ҳинд халқлари ўртасидаги бевосита боғланиш ва яқиндан кенг алоқада бўлиш ҳар иккала мамлакатимизга манфаат етказади, Ҳиндистон блан Совет Иттифоқи ўртасида дўстликни ва ҳамкорликни ривожлантиришга ёрдам беради, икки буюк халқ ўртасидаги бу дўстлик эса тинчликни ва халқаро хавфсизликни мустаҳкамлашнинг муҳим факторидир. Яшасин ҳинд ва совет халқлари ўртасида ўсиб бораётган дўстлик! **(Қарсаклар).**

Яшасин бутун дун'ёда тинчлик! **(Гулдурос қарсаклар).**

Украина ССР колхозлари ва совхозлари давлатга пландан ташқари 153,4 миллион пуд ғалла топширдилар ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрлаш ҳамда сотиш планларини муваффақият блан бажармоқдалар

Украина ССР колхозчилари, МТС ва совхозларнинг ходимлари, қишлоқ хўжалик мутахассислари КПСС Марказий Комитети Пленумларининг қишлоқ хўжалигининг ҳамма тормоқларини кескин суратда юксалтириш тўғрисидаги тарихий қарорларини амалга ошириш учун курашиб, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XX с'ездини муносиб равишда кутиб олиш учун бошланган социалистик мусобақани кенг авж олдириб, ғалла тайёрлаш давлат планини маккажўхори блан биргаликда муддатидан олдин бажардилар. Олинган мажбуриятларга мувофиқ, давлатга пландан ташқари 153,4 миллион пуд ғалла топширилди ва сотилди. Фақат буғдойнинг ўзидан 395 миллион пул топширилди ва сотилди.

Республика колхозларида ва совхозларида кунгабоқар, қанд лавлаги, сабзавот экинларидан, мева, узум, махорка, полиз экинларидан ва бошқа экинлардан мўл ҳосил етиштирилди. Кунгабоқар тайёрлаш ва сотиш плани 104 процент бажарилди. Давлатга кунгабоқар топшириш давом этмоқда. Сабзавот тайёрлаш ва сотиш плани 124 процент бажарилди, пландан ташқари 286 минг тонна сабзавот топширилди. Узум, тарвуз, қовун, махорка ва ифир мойли экинлар ҳосилини тайёрлаш ва сотиш планлари ошириб бажарилди.

Украина қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари жамоат чорвачилигини янада ривожлантириш учун тинмай курашмоқдалар. 1954 йил 1 октябрьдан 1955 йил 1 октябрьгача бўлган давр ичида республика колхозларида сигирлар сони 286 минг бош ва чўчқаларнинг сони 775 минг бош кўпайди. Шу давр ичида соғиб олинган сутнинг умумий миқдори 36 процент кўпайди. Ҳарбир соғин сигирдан ўтган йилдагига қараганда ўрта ҳисоб блан 217 килограмм кўп сут соғиб олинди. Колхозлар ва совхозлар давлатга пландан ташқари камида 300 минг тонна сут топшириш мажбуриятини олдилар. Шу мажбурият ҳисобидан шу кунгача 249 минг тонна сут топширилди. Бу йил республика тайёрлаш пунктлари ўтган йилдагига қараганда 497 минг тонна кўп сут қабул қилиб олдилар. Жун ва тухум топшириш плани ошириб бажарилди.

Чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтириш мақсадида колхозчилар, МТС ва совхозларнинг ходимлари мустаҳкам ем-хашақ базаси барпо этиш соҳасида катта иш қилдилар. Республика колхозлари ва совхозлари ҳарбир урғочи чўчқа учун 4,4 тоннадан маккажўхори сўтасини консерва қилиб тайёрлаб қўйдилар, ҳамда ҳарбир сигир учун ўрта ҳисоб блан 6 тоннадан силос бостирдилар. Концентратланган озуқалар ўтган йиллардагига қараганда анча кўп тайёрланди.

Колхозчилар, МТС ва совхоз ходимлари фидокорона ишлаганликлари, партия ташкилотлари ва совет органларининг ташкилотчилик ишини яхшилаганликлари туфайли шу муваффақиятларни қўлга киритиш мумкин бўлди. Планлаштиришнинг янги тартиби республика қишлоқ хўжалигини юксалтиришда катта роль ўйнади, ҳамда МТС ходимларининг, колхозлар ва совхозларнинг ижодий ташаббусини авж олдириб юборди, камҳосил экинлар ўрнига мўл ҳосил берадиган экинлар, жумладан, маккажўхори экиш ва шу асосда доннинг ялпи ҳосилини кўпайтириш ҳамда чорвачиликнинг маҳсулдорлигини ошириш имкониятини берди.

Деҳқончилик ва чорвачиликнинг ялпи ва товар маҳсулоти кўпайтирилганлиги колхозларнинг натура ва пул даромадларини оширишга, колхозчиларнинг моддий фаровонлигини яхшилашга ёрдам берди. Бу йил колхозчиларнинг меҳнат кунларига бериладиган ғалла, бошқа маҳсулотлар ва пулнинг миқдори анча кўпаяди.

Ҳозирги вақтда Украина партия ва совет ташкилотлари қишлоқ хўжалик ишларини муваффақият блан тамомлаш, барча қишлоқ хўжалик маҳсулотларини ва хомаш'ёни тайёрлаш ҳамда сотиш планларининг бажарилишини тугаллаш, чорва молларнинг қишловини яхши та'минлаш учун зўр бермоқдалар. Колхозларни, МТС ва совхозларни ташкилий-хўжалик жиҳатдан мустаҳкамлашга, қолоқ хўжаликларни илғор хўжаликлар даражасига етказиб олишга катта э'тибор берилмоқда.

Республика колхозлари, МТС ва совхозлари келгуси йил ҳосилининг ғамини еб, кузги экинларни ўз вақтида ва юксак агротехника қоидалари асосида экиб олдилар, маҳаллий ўғитларни тайёрламоқдалар ва далаларга ташиб чиқармоқдалар, баҳорги экинларнинг уруғликларини ғамлаб қўйиш ва кузги шудгор қилиш ишларини тамомламоқдалар, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XX с'ездини меҳнат соҳасида янги ғалабалар блан кутиб олмоқ учун фидокорлик блан ишламоқдалар.

Н. А. Булганин ва Н. С. Хрущчевнинг Ҳиндистонда бўлиши

УТАКАМУНД **(Мадорас штати)**, 27 ноябрь. **(ТАСС махсус мухбири).** СССР Министрлар Совети Раиси Н. А. Булганин блан СССР Олий Совети Президиумининг а'зоси Н. С. Хрушчевни олиб Бангалордан учиб келган самолёт маҳаллий вақт блан эрталаб соат 10 да Жанубий Ҳиндистоннинг Мадорас штатидаги энг муҳим саноат марказларидан бири бўлган Коимбатор шаҳрининг аэродромига келиб қўнди. Бу ерда меҳмонларни Мадорас штатининг жамоат ишлари министри М. Р. Сетхупатхи ҳамда маҳаллий гражданлик ва ҳарбий ма'мурларининг вакиллари кутиб олдилар. Аэродромда гулчамбарлари ва байроқлар кўтарган жуда кўп халқ тўпланган эди. Аэродром дарвозаси олдида меҳмонлар шарафига олтита катта фил қўйилган эди. Бу филлар байрам тусида безатилган — уларнинг устига баланд ранг-баранг соябонлар қўйилган ва ҳаворанг ёпиқлар ёпилган ҳамда олтин жиловлар блан жиловланган эди.

Шаҳарда кўп кишилик митинг бўлди. Шаҳарнинг жамоат ташкилотлари трибунада турган совет меҳмонларига гуллар чирмаб ясалган традицион чамбарлар тақдим этдилар. Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчев митингдагиларни табриклаб нутқ сўзладилар.

Мен, ўртоқ Хрушчев ва биз блан бирга келган дўстларимиз, — деди Н. А. Булганин, — сизларга совет халқидан дўстона оташин салом келтирдик. Совет халқи ўзи блан улуғ ҳинд халқи ўртасида яхши дўстлик муносабатлари ўрнатилганлиги учун хурсандир. Бу дўстлик бутун дун'ёда тинчлик ишига таянч бўлади. Сизлар урушдан нафратланаётганлигингиз сингари совет халқи ҳам урушдан шунчалик нафратланади.

Н. А. Булганин Коимбаторда совет делегацияси хурсандлик блан кутиб олинганлиги учун ташаккур билдириб, яшасин совет-ҳинд дўстлиги, деб хитоб қилди.

Сўнгра Н. С. Хрушчев сўзга чиқиб, Ҳиндистон халқларига чуқур ҳурмат ва муҳаббат блан қараётган совет халқи номидан самимий дўстлик ҳисларини митингдагиларга изҳор қилди. Халқларимиз ва тинчлик учун курашаётган барча халқлар ўртасидаги бу улуғ дўстликни мустаҳкамлайлик, — деди у. Биз бу дўстликни мустаҳкамлашдан мақсадимиз бошқа халқларга зарар етказиш эмас. Бизнинг истагимиз шуки, ўртамизда бўлган тинч дўстона муносабатлар сингари дўстлик муносабатлари бошқа ҳамма халқлар ўртасида ҳам вужудга келсин.

Н. С. Хрушчев ўз нутқининг охирида, Совет Иттифоқи халқлари блан улуғ Ҳиндистон Республикаси халқлари ўртасидаги абадий қардошлик дўстлиги шарафига табрик сўзлари айтди.

Митинг қатнашчилари Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчевнинг нутқларини гулдурос қарсаклар ва ма'қулловчи хитоблар блан кутиб олдилар.

Митинг тамом бўлганидан кейин меҳмонлар Ҳиндистоннинг энг хушманзара районларидан бири бўлган ва Коимбатордан 60 миля наридаги масофада жойлашган Зангори тоғ (Нилгири) деган жойга қараб йўл олдилар. Совет меҳмонлари денгиз юзасидан 2500 метр баландликдаги Зангори тоғнинг қоқ ўртасида жойлашган Утакамунд курортига беш соатча йўл юриб етиб бордилар. Хрушчев ва Булганин ўртоқлар йўлда боратуриб Мадорас штати ҳукумат ма'мурларининг таклифи блан шу штатдаги бирқанча қишлоқ хўжалик корхоналарига тўхтаб ўтдилар. Улар Вадамадурай деган жойда кокос ёнғоқзорларини ва бананзорларини кўрдилар, кокос ёнғоғининг сувини сиқиб ичдилар ва шу мевазор эгасининг илтимоси блан биттадан кокос кўчатини шу жойга келганликларининг хотираси учун ўтқаздилар Н. С. Хрушчев ва Н. А. Булганин йўлда боратуриб яна бир пальмазорга тўхтадилар ва шоликорлик ерларини кўрдилар. Иссиқ тропик иқлим ва серҳосил ер Ҳиндистоннинг бу районини боғ-бўстонга айлантирган.

Меҳмонлар йўлда тўхтаган жойларнинг ҳаммасида маҳаллий ма'мурлар, фермерлар ва фермаларнинг ходимлари уларни жуда дўстона ва самимият блан кутиб олдилар.

Утакамундгача қадар бўлган йўлнинг охирги қисми Зангори тоғ водиси ва даралари, эфкалит дарахтларидан иборат дарахтзорлар блан қопланган тоғлар ва қоялардан шариллаб тушаётган шаршаралар ёнидан ўтди. Шу тоғлиқ районнинг марказидаги курорт шаҳри бўлган Утакамундда минг-минглаб кишилар меҳмонларни майдонда кутиб турмоқда эдилар. Н. С. Хрушчев ва Н. А. Булганин аҳолининг қизғин табриклари остида ўзлари учун ажратилган резиденцияга ўтиб кетдилар.

Куннинг иккинчи ярмида Булганин ва Хрушчев Утакамунд яқинидаги чойзор ва кофэзорни бориб кўрдилар. Сўнгра совет меҳмонлари шу жойдаги кичкина чой ва кофэ фабрикаларини кўриб чиқдилар. Меҳмонлар бугун кечқурун Утакамундда бўлиб, эртага эрталаб Коимбатордан Мадрасга учиб кетадилар.

Совет Ҳукуматининг Эрон Ҳукуматига нотаси

26 ноябрьда СССР Ташқи Ишлар Министри В. М. Молотов Эроннинг Москвадаги Мувақҡат Ишлар Вакили Этесами жанобларини қабул қилди ва унга Эроннинг Бағдод блоки мамлакатлари ҳарбий гуруҳига қўшилиши масаласи юзасидан Совет Ҳукуматининг нотасини топширди. Бу нота айни вақтда Эрон Ҳукуматининг эслатма хатига Совет Ҳукуматининг жавобидир. Эроннинг Москвадаги Мувақҡат Ишлар Вакили Этесами жаноблари Совет Ҳукуматининг шу йил 12 октябрьдаги баёнотига жавобан 17 октябрьда ана шу эслатма хатини СССР Ташқи Ишлар Министрлигига топширган эди.

Қуйида Эрон Ҳукуматининг мазкур эслатма хати тексти ва Совет Ҳукуматининг Эрон Ҳукуматига нотаси босилади.

Эрон Ҳукуматининг 17 октябрьдаги эслатма хати

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Ҳукуматининг компетент органларига шу нарса ма'лумки, Эроннинг Шоҳаншоҳ Ҳукумати ўз мамлакатининг мустақиллигини сақлаш ва ўз чегараларини қўриқлаш учун жавобгар бўлганлиги сабабли ва ўз суверенитетидан фойдаланиб, ана шу мақсадни та'минлаш учун мувофиқ ва зарур деб топилган барча восита ҳамда тадбирларни кўражаги Теҳронда Совет Иттифоқининг Элчиси жанобларига кўп марта оғзаки ва ёзма шаклда билдирилган эди. Шу сабабдан, Эрон Шоҳаншоҳ ҳукуматининг Ироқ блан Туркия ўртасида тузилган ўзаро ҳамкорлик пактига қўшилиши тамомила табиий бир ҳолдир. Бу пакт Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Уставн рамкаларида тузилган бўлиб, Ўрта Шарқ районида ва бутун дун'ёда тинчлик ҳамда хавфсизлик асосларини мустаҳкамлашдан бошқа мақсадларни кўзда тутмайди.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Ҳукуматининг Ироқ ва Туркия Ҳукуматлари пакти тўғрисида чиқарган хулосалари ва бу пактни Ўрта ва Яқин Шарқдаги ҳарбий гуруҳ деб ва халқаро тинчликни мустаҳкамлашдан манфаатдор бўлмаган ҳамда мустамлакачилик сиёсатини сақлаш ва қайтадан тиклаш мақсадини кўзда тутган муайян агрессив доиралар-нинг қуроли деб қараётганлиги жуда таажжублантирди, чунки Англия ва Покистон Ҳукуматлари қўшилган ана шу пакт Бирлашган Миллатлар Ташкилотида а'зо бўлган бирнеча давлат ўртасида уларнинг хоҳиши ва суверенитетига мувофиқ тузилган пактдир. Бу суверенитет ўз-ўзини ҳимоя қилиш учун мақсадга мувофиқ деб топилган қарорларни қабул қилиш имконини беради. Бу пактнинг мақсади тинчликни сақлаш ва қонуний мудофаа мақсадини кўзда тутади ва халқаро қонунларнинг ҳамда кишн ва жамиятнинг энг зарур ҳуқуқларининг баҳс қилиб бўлмайдиган принциплари блан бир қаторда ана шуларнинг ҳаммаси Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Уставида тушунтириб берилган.

Эрон Шоҳаншоҳ Ҳукуматининг мустамлакачилик сиёсатини йўқотиш учун халқаро доираларда олиб бораётган жиддий кураши унинг сиёсатининг асосидир. Бу кураш дун'ёда ҳарқандай мустамлакачилик сиёсатини қайтадан тиклаш тўғрисидаги фикрни ўринсиз қилиб қўяди. Шу сабабдан, мазкур пакт тўғрисида Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Ҳукуматининг берган та'рифи адолатсизлик бўлиб, ҳечнарса блан тасдиқланмайди. Бундай та'риф Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Ҳукумати томонидан кутилмаган бир нарсадир. Бахтимизга Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Ҳукумати ҳам Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг а'зосидир ва худди шундай мажбурият ва жавобгарликни ўз зиммасига олган ҳамда Уставнинг фармойишларидан тамомила хабардордир ва унинг ўзи ҳам шундай тадбирларни кўрди.

Юқорида берилган изоҳларга биноан ва халқаро мажбуриятларни ҳурмат қилиш Эрон Шоҳаншоҳ Ҳукумати сиёсатининг асоси эканлигини э'тиборга олганда, Ироқ ва Туркиянинг ўзаро ҳамкорлик пактига қўшилиш Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Ҳукумати блан бўлган дўстона ва яхши қўшничилик муносабатларига асло зарар етказмайди. Эрон Шоҳаншоҳ Ҳукумати ана шу муносабатларга алоҳида э'тибор бермоқда ва бу муносабатлардан ғоят манфаатдордир, бу нарса чегара ва молия масалаларини ҳал этишда кейинги вақтларда кўрилган тадбирлар блан тасдиқланади. Мазкур пактга қўшилиш ҳар иккала Ҳукумат ўртасида мавжуд бўлган шартномаларнинг моҳиятига сра хилоф эмас.

Совет Ҳукуматининг Эрон Ҳукуматига

26 ноябрьдаги нотаси

Совет Ҳукуматининг 12 октябрьдаги Баёнотига Эрон Ҳукуматининг 17 октябрьдаги жавоби муносабати блан СССР Ҳукумати қуйидагиларни айтишни зарур деб ҳисоблайди.

1. Совет Ҳукумати афсусланиб шу нарсани қайд қилишга мажбурки, Совет Ҳукуматининг бирнеча марта дўстона огоҳлантирганига қарамай, Эрон Ҳукумати Эронни Яқин ва Ўрта Шарқдаги ҳарбий гуруҳга — Туркия-Ироқ-Покистон иттифоқига қўшиш йўлидан борди. Бу иттифоқ Бағдод блоки номи блан ма'лум бўлиб, Англия ҳам унинг қатнашчисидир.

Бунинг натижасида Эрон муайян агрессив доираларнинг қуроли бўлган ҳарбий гуруҳнинг а'зоси бўлиб қолди. Эрон ана шу гуруҳга қўшилиши блан ўз сиёсатини Эронга бегона бўлган ва ана шу райондаги мамлакатларнинг мустамлакачилик қарамлигини сақлашни ҳамда бундай қарамликни қайтадан тиклашни ўз олдиларига мақсад қилиб қўйган кучларнинг манфаатларига боғлаб қўйдики, бу жуда ғалати бир нарсадир.

Шу муносабат блан Совет Ҳукумати шу нарсани та'кидлашни зарур деб ҳисоблайдики, Эроннинг Бағдод ҳарбий гуруҳига қўшилиши Ўрта ва Яқин Шарқ районида тинчлик ҳамда хавфсизликни мустаҳкамлаш манфаатларига асло тўғри келмайди ва Эроннинг Совет Иттифоқи блан яхши қўшничилик муносабатларига ва Эроннинг шартномалар юзасидан олган ма'лум мажбуриятларига хилофдир.

2. Эрон Ҳукуматининг 17 октябрьдаги жавобида ана шу ҳарбий иттифоқ мудофаа мақсадларини кўзда тутади, деган баҳона блан Эроннинг Бағдод блокига қўшилишини оқлашга ҳаракат қилинади. Аммо, бу-хилдаги баҳоналар ҳақиқий аҳволга хилофдир.

Ма'лумки, Бағдод пактининг биринчи моддасида ана шу пакт а'золари ўртасида ҳарбий ҳамкорлик кўзда тутилади, шу блан бирга, ана шу ҳамкорликни амалга ошириш чоралари тўғрисидаги масала махсус битимлар блан белгиланиши керак. Бундай ҳамкорлик қандай оқибатларга олиб келажаги лоақал шу нарсадан ма'лумки, Бағдод пактининг а'зоси бўлган Ироқ айни вақтда мазкур пактнинг кучлироқ а'зоси Англия блан махсус битим тузди. Бу битим Англияга инглиз қуролли кучларининг эҳтиёжлари учун Ироқнинг ҳаво йўлларидан, унинг аэродромларидан ва территориясидан фойдаланиш ҳуқуқини беради, Ироқнинг қуролли кучлари эса, англияли инструкторлар ва маслаҳатчилар томонидан контроль қилинади.

Бағдод пактига илова қилинган махсус протоколнинг четэл матбуотида э'лон қилинган мазмуни ҳам Бағдод пактининг а'золари бўлган Ўрта ва Яқин Шарқ давлатлари ўз зиммаларига олган мажбуриятларнинг характери нимадан иборат эканлигини кўрсатади. Протоколда аҳдлашувчи томонларнинг ҳарбири ма'лум шароитларда ўз территориясини, аэродромларини ва ҳарбий анжомларини бошқа томоннинг қўшинлари учун бериш мажбуриятини олиши кўзда тутилади. Америка, Англия ва Туркия матбуотининг хабарларидан шу нарса ма'лумки, Туркия қуролли кучлари Эрон тупроғига киришлари ва Эрон Озарбайжони блан Курдистонни ишғол қилишлари керак экан. Ғарб давлатларининг ҳарбий планларига мувофиқ, Туркия қуролли кучлари зиммасига Кавказ томон «ҳужум қилиш» вазифаси юкланади.

Туркия бош министри Мендерес жанобларининг яқинда Туркия демократик партиясининг конгрессида қилган баёноти ҳам Бағдод ҳарбий блокининг агрессив блок эканлигини кўрсатади. Мендерес жаноблари ана шу конгрессда Туркиянинг Шимолий Атлантик блокига қўшилиши ва эндиликда Эрон ҳам қўшилган Бағдод пактининг имзоланиши натижасида «кенг шимолий фронт вужудга келди» деди. АҚШ расмий шахсларининг баёнотлари ҳам буни кўрсатиб турибди. Ана шу расмий шахслар Бағдод ҳарбий пакти ва Эроннинг бу пактга қўшилиши Американинг Ўрта Шарқ давлатларининг «шимолий яруси» деб аталган ярусни вужудга келтириш соҳасидаги ҳарбий планларида кўзда тутилганлигини кўп марта та'кидладилар. Бағдод блокида қатнашучи мамлакатлар ҳукуматлари бошлиқлари ва министрларининг Бағдод пакти кенгашининг яқиндагина тамом бўлган биринчи сессиясида (21—22 ноябрь) қилган баёнотлари ҳам буни тасдиқлайди. Ана шу сессияда АҚШ вакиллари ҳам кузатучилар сифатида ҳозир бўлган эдилар.

Шу муносабат блан шундай фактни ҳам қайд қилмай иложи йўқ: АҚШ ва Буюк Британия Бағдод блокида қатнашучи мамлакатларга тобора кўпроқ миқдорда қурол-яроғ ва ҳарбий анжомлар юбормоқда ҳамда ана шу қурол-яроғ ва ҳарбий анжомларни етказиб бериш учун муайян ҳарбий ва сиёсий мажбуриятларни шарт қилиб қўймоқда. Бу эса, Ўрта ва Яқин Шарқдаги аҳволни янада кўпроқ мушкуллаштиради ва мазкур райондаги мамлакатларнинг хавфсизлигига ҳамда миллий мустақиллигига зарар етказади. Шу сабабдан, Бағдод блокида қатнашучи мамлакатларга қўшни бўлган ана шу райондаги араб давлатлари ва бошқа давлатлар Бағдод блокининг вужудга келтирилишига салбий қарамоқдалар ва бу блокни ўзларининг ҳаётий манфаатларига бевосита хавф деб билмоқдалар.

Шу блан бирга, Бағдод блокининг актив қатнашчиларидан бири бўлган Туркия территориясида ҳарбий-ҳаво ва ҳарбий-денгиз базалари жадаллик блан қурилмоқда, шунингдек Туркияни тинчликсевар қўшни давлатларга қарши қаратилган ҳарбий-стратегия плацдармига айлантириш соҳасидаги бошқа тадбирлар Америка Қўшма Штатларининг раҳбарлиги остида амалга оширилмоқда.

Бағдод ҳарбий блокининг чин характери ана шу нарсадан ма'лумки, Бағдод блокининг а'золари бўлган Туркия ва Англия НАТО ҳарбий гуруҳи (Шимолий Атлантик блоки)нинг а'зосидир, Покистон блан Англия эса Шарқи-Жанубий Осиёда СЕАТО деб аталган бошқа ҳарбий-сиёсий гуруҳнинг қатнашчиларидир. Ҳолбуки, НАТО Совет Иттифоқига ва бошқа тинчликсевар мамлакатларга қарши қаратилган агрессив ҳарбий гуруҳдир ва СЕАТО мустамлакачи давлатларнинг қуролидир. Ма'лумки, Африка ва Осиё мамлакатларининг Бандунг конференцияси мустамлакачиликнинг ҳарқандай кўринишларини қоралаган эди.

Бағдод блоки НАТО блан СЕАТОни бирбири блан боғловчи восита бўлиб, Яқин ва Ўрта Шарқдагина эмас, балки бу райондан бошқа жойларда ҳам тинчликка хавф туғдиради. Шу блан бирга, Бағдод блокининг мазкур ҳарбий гуруҳлар блан боғланиши Яқин ва Ўрта Шарқ мамлакатларини ер юзининг бошқа қисмларида вужудга келиш эҳтимоли бўлган қуролли конфликтларга тортиш имконини беради.

Демак, Бағдод блокининг вужудга келтирилиши ва Эроннинг бу блокка қўшилиши мудофаа эҳтиёжларидан келиб чиққан бир нарса эмас, балки Яқин ва Ўрта Шарқ мамлакатларини, шу жумладан Эронни ўзларининг ҳарбий плацдармига айлантиришга ва шу йўл блан четэл қуролли кучларини ана шу мамлакатларнинг территориясида сақлаш ва бу ерларда ўз ҳарбий базаларини уюштиришни та'минлашга интилаётган муайян давлатларнинг мақсадларига хизмат қилади. Яна шу нарса ҳам яхши ма'лумки, Эронга ҳечким таҳдид қилган эмас ва таҳдид қилмаётир, Эроннинг осойишталиги ва мустақиллигига хавф бор экан, бу хавф, даставвал, бошқа давлатларга қарши қаратилган агрессив блокларни вужудга келтираётган давлатлар томонидан туғилмоқда.

3. Эрон Ҳукуматининг мустамлакачилик сиёсатини йўқотиш учун кураш олиб бориш ўз сиёсатининг асосидир ва бу кураш «дун'ёда ҳарқандай мустамлакачилик сиёсатини қайтадан тиклаш тўғрисидаги фикрни ўринсиз қилиб қўяди» деган баёноти юқорида келтирилган фактларга хилофдир. Бу баёнот ҳақиқатга яна шу жиҳатдан хилофки, ҳозирги вақтда мустамлакачи давлатлар иқтисодий жиҳатдан оз тараққий этган мамлакатларни мустамлакачилик асоратида сақлаб қолишга ва мустамлакачилик асоратини қайтадан тиклашга уринмоқдалар. Ана шу оз тараққий этган мамлакатларнинг мазкур блокларда иштирок қилиши уларнинг ўз мустақилликларини қўлдан бой беришларига, уларнинг чет давлатларга иқтисодий ва сиёсий қарамлигини кучайтиришга олиб боради.

Ҳарбий блокларга қўшишга тайёргарлик кўриш жараёнидаёқ бу мамлакатларга четэл ҳарбий маслаҳатчилари кўплаб келаётганлиги ва улар ҳарбий аппарат ҳамда давлат аппаратидаги ҳал қилучи лавозимларга суқулиб кираётганликлари тасодифий бир ҳол эмас. Бу эса, мазкур мамлакатлар армияларининг ўз миллий қиёфаларини секин-аста йўқотишларига олиб боради. Айни вақтда бу мамлакатларга «граждан маслаҳатчилар» деб аталган кўп кишилар юборилмоқда. Улар мазкур мамлакатларнинг экономикасини бошқаришни турли усуллар блан ўзларига бўйсундирмоқдалар ва улардаги табиий бойликларининг, биринчи галда нефть ресурсларининг четэл капитали томонидан босиб олинишига ёрдам бермоқдалар.

Мазкур гуруҳларнинг планларига мувофиқ ва уларнинг мақсадларини кўзда тутиб амалга оширлаётган зўр бериб қуролланиш ва ҳарбий қурилиш ана шундай гуруҳларда қатнашучи мамлакатларнинг бюджети ва экономикасига оғир юк бўлиб тушади, уларни чет эллардан кредит ва қарз олишга мажбур этади. Бу эса, чет давлатларга қарам бўлишни кучайтиради ва аҳолининг турмуш даражасини пасайтиришга олиб боради. Бағдод блокида қатнашучи мамлакатларда, шу жумладан Эронда ҳам аҳвол шундай. Буларнинг ҳаммаси Бағдод блокида қатнашучи Яқин ва Ўрта Шарқ мамлакатлари халқларининг миллий манфаатларига ва орзуларига қарама-қарши бўлмай қолаолмайди.

4. Бағдод ҳарбий блокининг вужудга келтирилиши Эрон Ҳукуматининг да'воларига хилоф суратда БМТнинг мақсадларига сра тўғри келмайди. Эрон Ҳукуматининг Совет Иттифоқи ҳам, Эрон ҳам Бирлашган Миллатлар Ташкилотида қатнашмоқда, деб келтирган далиллари Эроннинг мазкур блокка қўшилишини оқлашга хизмат қилаолмайди, чунки БМТнинг мақсади — халқаро тинчлик ва хавфсизликни сақлашдан ва миллатлар ўртасида дўстона муносабатларни ривожлантиришдан иборат, Бағдод блокининг вужудга келтирилиши эса бунга тамомила тескари мақсадларга хизмат қилади.

5. Совет Ҳукумати шуни қайд қиладики, Эрон Ҳукуматининг халқаро миқ'ёсда олган ўз мажбуриятларини ҳурмат қилаётганлиги тўғрисидаги баёноти Эрон Ҳукуматининг кўраётган тадбирларига тўғри келмайди. Эрон Ҳукумати гарантия ва бетарафлик тўғрисида 1927 йил 1 октябрьда тузилган Совет-Эрон Шартномасининг 3-нчи моддаси юзасидан олган мажбуриятларига хилоф суратда Эронни СССР га қарши қаратилган Бағдод блокига қўшиш ҳақида қарор қабул қилди. Мазкур Совет-Эрон Шартномасининг 3-нчи моддасида бундай дейилади: «Аҳдлашучи Томонларнинг ҳарбири Аҳдлашучи иккинчи Томоннинг қуруқликда ёки денгизда хавфсизлигига қарши, шунингдек унинг бутунлигига, мустақиллигига ёки суверенитетига қарши қаратилган сиёсий иттифоқларда ёки битимларда амалий суратда ҳам, расмий жиҳатдан ҳам қатнашмаслик мажбуриятини олади».

Эрон Ҳукуматининг Бағдод блокига қўшилиш муносабати блан ўзининг суверен ҳуқуқларини далил қилиб келтириши Эроннинг халқаро мажбуриятларини бузишини оқлай олмайди. Совет Иттифоқи бошқа давлатлар блан бўлган муносабатларида ўз сиёсати принципларига қаттиқ амал қилиб, Эроннинг суверенитети ва мустақиллигини ҳамда Эроннинг ўз ички ва ташқи сиёсатига доир масалаларни мустақил ҳал этиш ҳуқуқини доим ҳурмат қилиб келди. Аммо, ўз-ўзидан шу нарса ма'лумки, ҳар иккала томон Совет-Эрон шартномаларига мувофиқ ихтиёрий равишда ўз зиммасига олган мажбуриятларга риоя қилиши лозим.

Совет Ҳукумати шуни қайд қиладики, Совет Иттифоқининг ва бошқа бирқанча давлатларнинг ғайрати блан халқаро кескинликни юмшатиш ва давлатлар ўртасида ишонч ўрнатиш соҳасида муайян муваффақиятлар қўлга киритилган ва Совет Иттифоқи Эрон блан яхши қўшничилик муносабатларини мустаҳкамлаш ҳамда ривожлантириш учун бирқанча тадбирлар кўрган бир пайтда Эроннинг Бағдод блокига қўшилиши Совет-Эрон муносабатларига жиддий зарар етказади.

Эроннинг Бағдод агрессив блокига қўшилиши натижасида рўй берадиган аҳвол Совет Иттифоқининг чегараларига хавф туғдиради. Шунга биноан, Совет Ҳукумати Эроннинг Бағдод пактига қўшилишига бефарқ қарайолмайди.

Юқорида баён қилинганларга биноан, СССР Ҳукумати Эрон Ҳукуматининг жавобини қониқарли деб топаолмайди ва 12 октябрьдаги ўз Баёнотини яна та'кидлайди ва Эрон Ҳукуматининг Бағдод ҳарбий блокига қўшилиш тўғрисидаги қароридан келиб чиқиши мумкин бўлган оқибатлар учун бутун жавобгарликни Эрон ҳукумати зиммасига юклайди.

Москва, 1955 йил 26 ноябрь.

* * *

Этесами жаноблари Совет Ҳукуматининг мазкур нотасини Эрон Ҳукуматига дарҳол топширажагини билдирди.

«Ташкенткабель» заводи коллективи КПСС XX с'ездини ишлабчиқаришда янги ғалабалар блан кутиб олиш учун фидокорона меҳнат қилмоқда.
Суратда: смена топшириғини 140—150 процентдан бажариб келаётган сим ўровчи **А. Глебова** иш устида.
И. Глауберзон фотоси.

Қисқа сатрларда

* **Боёвут** районидаги Молотов номли колхозда қурилиш ишлари қизғин давом этмоқда. Қисқа вақт ичида колхозда молхона, отхона, гараж қурилди. Шунингдек Жданов номли колхозда ғалла складн, Ленин номли колхозда газ сушилкаси қурилди.

Й. Бобоев, И. Қўлдошев, Н. Шчербаков.

* **Чирчиқ** шаҳридаги 7-нчи болалар яслисида ота-оналар йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишда болалар врачи Сокольская болаларни соғлом тарбиялаш тўғрисида лекция ўқиди. Лекция ота-оналарда яхши таассурот қолдирди. Бундай лекциялар келажакда тез-тез бўлиб туради.

Т. Сихарулидзе.

* **Верхне-волинск** районидаги «Победа» колхози қишлоғининг қиёфаси йилдан-йилга ўзгариб бормоқда. Колхозда машина ва аравалар қатнайдиган 5 километрдан ортиқ йўл текисланди ва тош ётқизилди. Бундан ташқари 600 ўринлик бир клуб, амбулатория ва кутубхона бинолари қурилмоқда. Колхозчилар учун иккита янги уй-жой қурилиб битказилди ва фойдаланишга топширилди.

Қ. Қурбонбоев.

* **Бўка** районидаги Маленков номли колхоз қишлоғида янги бинолар қад кўтармоқда. Бу йил колхозда 300 ўринли клуб ва бир касалхона бинолари қурилиб, фойдаланишга топширилди. Шунингдек «Ленинобод» колхоз правлениеси кўкаламзорлаштириш ишига жиддий э'тибор бермоқда. Колхоз а'золарининг ташаббуси блан катта йўлнинг икки ёқасига бирқанча юз туп ток қаламчалари ва дарахт кўчатлари ўтқазилди. Бундан ташқари колхозда қишки ва ёзги чойхона, ошхона ҳамда бир меҳмонхона қуриб битқазилди ва ишга туширилди.

Я. Исматов.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

Қуйидан бўладиган танқидни дадиллик блан кучайтирайлик

Ўзбекистон ССР Маориф министрлиги партия ташкилотининг ҳисобот-сайлов йиғилишидан

Ҳисобот даврида министрлик партия ташкилотининг асосий э'тибори республикада умумий мажбурий та'лим ҳақидаги Қонунни амалга ошириш, ўқув-тарбия ишлари сифатини янада яхшилаш, ёшларни келажак практик ишларга пухта тайёрлаш учун ўқув процессига политехника та'лимини муваффақиятли жорий қилиш, шу блан бирга мактабларда ўқучиларнинг ягона, уюшқоқ, аҳил коллективини вужудга келтириш каби муҳим масалаларга қаратилди.

Броқ э'тироф қилиш керакки, министрлик партия ташкилоти республикада халқ маорифини ривожлантиришнинг зарур масалалари блан ҳали етарли шуғулланмаётир ва бу соҳада коммунистлар ҳамда аппарат ходимларининг мас'улиятини оширмаётир. Халқ маорифи ишидаги жиддий камчиликлардан бири республикамизнинг айрим шаҳар ва областьларида умумий мажбурий та'лим ҳақидаги Қонуннинг тўла амалга оширилмаётганлигидир. 1954 — 1955 ўқув йилида ўқиш ёшидаги кўпгина бола мактабга тортилмай қолган. Ба'зи мактабларда ўқув-тарбия ишларининг ғоявий-назарий савияси паст. Ўқучиларнинг анча қисми айрим фанлардан улгуролмаётир. Бир синфда икки йил қолиб келаётган ўқучилар ҳам жуда кўп. Мактабларда айрим фанларнинг ўқитилиши ҳозирги куннинг талабларига жавоб бераолмайди. Илғор мактаб ва ўқитучиларнинг тажрибаси кенг оммалаштирилмаётир. Буларга кўп жиҳатдан ўқитучи кадрлар танлаш масаласига юзаки қаралаётгани сабаб бўлмоқда.

Ўзбекистон ССР Маориф министрлиги партия ташкилотининг ҳисобот-сайлов йиғилишида ҳисобот доклади қилган партия бюросининг секретари ўртоқ Усмонов ва музокарада сўзлаган коммунистлар юқоридаги камчиликларни қайд қилиб ўтишлари блан бирга министрлик аппаратида ишловчи ходимларнинг сиёсий ўқиши қониқарсиз уюштирилганлигини ҳам кўрсатдилар.

— Аппаратда,—деди ўртоқ Йўлдошев,— жонли, ташкилий иш олиб бориш ўрнига канцеляриячилик ва буйруқбозлик ҳали ҳам давом этмоқда. Умумий мажбурий та'лим плани йилдан-йилга бажарилмай қолаётир. Мактабларда малакали инспекциялар кам ўтказилмоқда. Айрим фанлардан ўзлаштирмовчи ва икки йил бир синфда қолиб ўқучилар катта сонни ташкил этади. Лекин бу масалалар министрлик коллегиясида атрофлича муҳокама қилинмаётир.

Айрим мактабларнинг ўқитучилари ўқучиларнинг билимига баҳо қўйишда ўз зиммаларидаги юксак жавобгарликни чуқур ҳис этмаётирлар. Масалан, Тошкент шаҳар, Октябрь районидаги мактабларда ўтган ўқув йили якунида ўқучиларнинг ёзма ишларига айрим ўқитучилар томонидан нотўғри баҳо қўйилганлиги аниқланди. Бу фактлар юзасидан текшириш ўтказиш шаҳар халқ маорифи бўлимига топширилган эди. Афсуски, шаҳар халқ маорифи бўлимидаги ўртоқлар министрликнинг бу буйруғини бажармадилар. Министрлик раҳбарлари эса буйруқ беришга бериб қўйиб, унинг бажарилишини та'минламадилар. Раҳбарлик қилишдаги бу хил яроқсиз иш услубидан мутлақо воз кечиш керак.

«Ўқитучилар газетаси»нинг редактори ўртоқ Кўрикбоев партия ташкилотининг қат'ий план асосида иш олиб бормаётгани, оммавий-сиёсий тадбирлар эса изчиллик блан амалга оширилмаётгани ҳақида гапирди.

«Ўқитучилар газетаси» саҳифаларида Тошкент шаҳар мактабларининг ишидаги жиддий камчиликлар ҳақида бирнеча танқидий материал босилди. Лекин шаҳар халқ маорифи бўлимининг мудири ўртоқ Тожиев газета сигналларига мутлақо нотўғри муносабатда бўлмоқда. Министрликдаги ба'зи ўртоқлар бу масалага жиддий э'тибор бериш ўрнига бетарафлик позициясида турмоқдалар.

Музокараларда сўзга чиққан Додахўжаев, Хатамов, Журавская ва Хачиянц ўртоқлар типография ишчилари учун қулай шароит яратиб берилмаганлиги, педагогика институтлари, ишчи ва қишлоқ ёшлари мактаблари ишига жонли ва оператив раҳбарлик қилинмаётганлиги, министрлик аппаратида иш маданияти яхши эмаслиги ва ёш ходимлар блан ишлашга етарли э'тибор берилмаётганлигини кўрсатиб ўтдилар.

— Юзаки қараганда аҳвол анча яхшига ўхшаб кўринади,—деди ўртоқ Карасьев,— лекин, аслида, бундай эмаслигини э'тироф қилишимиз керак. Министрлик коллегиясида жойлардаги аҳвол муҳокама қилинади-ю, лекин кўпинча ўз ишимиздаги камчиликлардан четлаб ўтамиз. Халқ маорифи органларига раҳбарлик қилишда ҳали ҳам канцеляриячилик методидан воз кечганимиз йўқ. Ахир, министрлик ходимлари томонидан ўтказилган текшириш натижалари нима учун жойларнинг ўзида, масалан район, шаҳар ва область халқ маорифи бўлимларида кенг ва ижодий тарзда муҳокама қилинмаётир? Бу нарса министрлик аппаратининг фаолияти ва раҳбарлик иш услубида ҳали ҳам жиддий камчиликлар борлигини кўрсатади.

Министр ўринбосари ўртоқ Бобожонов «Ўқитучилар газетаси»да тарбиявий масалаларга доир материаллар кам ёритилаётгани, институт ва техникумларни тамомлаган ёш мутахассислар блан ишлашда министрликнинг педагогика олий ўқув юртлари бўлими катта камчиликларга йўл қўяётганини айтди. Лекин, йиғилиш қатнашчилари ўртоқ Бобожоновнинг сўзидан қаноатланмадилар.

Коммунистлар министрлик раҳбарларининг мактаблар, болалар уйлари ва халқ маорифи органларига кам э'тибор бераётганликларини, улар, жумладан, раҳбар кадрлар танлаш иши блан тузук шуғулланмаётганликларини юз-хотир қилмай танқид қилдилар. Ўртоқ Бобожонов эса бу ҳақда ўз адресига қилинган ҳаққоний танқидни бўғишга уринди.

Ма'лумки танқид, айниқса қуйидан бўладиган танқид совет кишиларининг ижодий ташаббускорлигини, уларнинг давлат манфаатлари тўғрисидаги жонкуярликларини ифодаловчи ажойиб фазилатлардан биридир. Агар министрлик раҳбарлари бунга тўла амал қилганларида, қуйи ходимларнинг овозига, фикр ҳамда таклифларига сезгирлик блан қулоқ солганларида ва қуйидан бўладиган танқидни бўғишга уринмаганларида ишда юз берган жиддий камчиликларни ўз вақтида очиб ташлаган ва аппарат ишини яхшилашга қаратилган катта масалаларни ўртага қўяолган бўлар эдилар.

Шуни айтиш керакки, министрлик партия ташкилотининг ҳисобот даврида қилган ишлари тўғрисида доклад қилган партбюро секретари ўртоқ Усмонов ҳам министрлик раҳбарларини қаттиқ танқид қилишга жур'ат этаолмади.

Ҳисобот-сайлов йиғилиши кўрсатиб ўтилган камчиликларни тугатишга қаратилган қарор қабул қилди ва партия бюросининг янги составини ҳамда Марказий район партия конференциясига делегатлар сайлади.

А. ШЕРМУҲАМЕДОВ.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИДА

Мирзачўл районида чорва моллари қишловини уюштириш тўғрисида

Ўзбекистон КП Мирзачўл район комитети ва район ижроия комитети область ижроия комитети ва область партия комитетининг шу йил 6 октябрьдаги «Колхозларнинг мол қишловига тайёрликлари юзасидан давлат текширишн ўтказиш тўғрисида»ги қарорини бажармадилар. Район колхозларида қишга зарур тайёргарлик кўрилмаганлиги сабабли мол қишлови ғоят қониқарсиз аҳволда ўтмоқда.

Районда 365 от, 567 қорамол, 3580 қўй ва 557 чўчқанинг мол қишлови даври бошланишидаги семизлиги ўртадан паст бўлган. 700 от, 500 қорамол ва 3744 қўйга бино етишмайди. Район колхозларида 6 отхона, 3 сигирхона, 1 бузоқхона, 10 қўтон, 3 паррандахона ва 1 чўчқахона қурилиши керак эди. Лекин шулардан атиги 2 отхона, 1 сигирхона ва бир чўчқахона қурилиб битказилган.

Қурилиш плани бажарилмаганлиги ва биноларнинг ёмон ремонт қилинганлиги сабабли Сталин номли колхозда (раиси Муҳамедов, партия ташкилотининг секретари Алибоев ўртоқлар) молларни қишда асраш шароити айниқса оғир аҳволда.

Ўзбекистон КП область комитети IV пленумининг хашак тайёрлаш тўғрисидаги топшириғи 38,5 процент, силос тайёрлаш тўғрисидаги топшириғи 41 процент бажарилган, холос. Ем-хашак бўладиган илдиз-мевалар фақат 41,8 процент майдондагина йиғиб-териб олинган.

Молларни боқиш ва асраш шароитининг ёмонлашуви соғиб олинадиган сут миқдорининг камайишига сабаб бўлмоқда. Октябрь ойида ҳарбир сигирдан соғиб олинган сут миқдори сентябрь ойидагига қараганда 25 килограмм камайган.

«Коммуна» колхозида (раиси Содиқов, партия ташкилотининг секретари Жўраев ўртоқлар) сут маҳсулотини кўпайтириш ишининг яхши бормаётганлигини яшириш учун бузоқлар эмган сутни ҳам кирим қилиб дафтарга ёзилган.

Район колхозларидаги фермаларни ходимлар блан тўлдириш учун яна 17 чўпон, 15 табунчи, 21 молбоқар, 8 сут соғучи, 4 бузоқ боқучи етишмайди. Фермала ишловчилар иссиқ усти-бош ва пойафзал блан тўла та'мин этилмаган.

Район партия комитетининг МТС зоналари бўйича секретарьлари Дониёров ва Султонов ўртоқлар чорвачилик кадрларини танлаш блан шуғулланмаётирлар, фермаларда партия, комсомол группаларини мустаҳкамламаётирлар. Шунинг учун чорвадорлар ўртасида партия ва комсомол ташкилотларининг та'сири етарли эмас.

Ўзбекистон КП область комитети ҳисоблайдики, район партия комитетининг секретарьлари Укубоев ва Қурбонқулов, район ижроия комитетининг раиси Азимов ўртоқлар колхозларда мол қишловига тайёргарлик кўриш масалалари блан етарли шуғулланмаганлар, давлат аҳамиятига эга бўлган бу ишни иккинчи даражали, ишни яхши билмайдиган кишиларга ишониб топшириб қўйганлар. Шунинг учун мол қишлови оғир аҳволда ўтаётир ва бунинг натижасида молларнинг нобуд бўлиши ва маҳсулотининг камайиши мумкин.

Область партия комитети **қарор қилди.**

1. Ўзбекистон КП Мирзачўл район комитетининг (секретарьлари Укубоев, Қурбонқулов, Дониёров ва Султонов ўртоқлар) ва район ижроия комитетининг (раиси ўртоқ Азимов) колхозларда мол қишловига тайёргарлик кўриш ишларига қилаётган раҳбарликлари қониқарсиз топилсин.

2. Район партия комитетига (ўртоқ Укубоев) район ижроия комитетига (ўртоқ Азимов), МТСларга (Акрамов, Ткачев ўртоқлар) қуйидаги мажбурият юклатилсин:

а) ҳарбир колхозда мол қишловининг аҳволи блан танишиб чиқилсин ва молларни қиш ойларида сақлаб қолиш учун конкрет тадбирлар кўрилсин;

б) колхозларда мол қишловига тайёргарлик тадбирларини барбод бераётган конкрет айбдорлар аниқлансин ва улар қаттиқ жазолансин;

в) колхоз правлениеларидан чорвачилик бинолари қурилиши ва ремонт ишларини тугаллаш учун етарли миқдорда ишчи кучи ажратиш талаб этилсин.

3. МТС директорлари (Акрамов ва Ткачев ўртоқлар), зоотехник-ветеринар мутахассислар, колхоз правлениелари қуйидагиларга мажбур этилсинлар:

а) колхозлардаги фойдаланишга (ишлабчиқариш жиҳатидан) яроқсиз барча моллар танлаб олинсин, улар ўртадан юқори даража семизликка етказилиб боқилсин, мажбурият ва закупка ҳисобига давлатга топширилсин;

б) барча тур моллар ишланиб чиқилган нормаларга мувофиқ ҳамда улардан олинаётган маҳсулотга қат'ий риоя қилинган ҳолда боқилсин.

Сут маҳсулотини кўпайтириш учун соғин сигирлар рационига силос киритилсин, шу блан бирга сигирларни боқиш фақат уларни соғадиган сут соғучиларнинг ўзига топширилсин;

в) колхозларда бузоқларни эмизмасдан боқишнинг афзалликлари тўғрисида тушунтириш ишлари олиб бориш йўли блан барча фермаларда бузоқларни эмизмасдан боқиш усули жорий этилишига эришилсин;

г) ем-хашак сарфланишини тежаш мақсадида уларни молга едириш учун тайёрлаш (қирқиш, буғлаш) керак. Бунинг учун МТС ва колхозларнинг кучлари блан ем-хашакни егизишга тайёрлайдиган барча мавжуд машина аппарат ва ускуналар ремонт қилинсин.

Барча колхозларда ем-хашаклар қайта ҳисобга олинсин, уларни сарфлаш юзасидан ойлик графиклар тузилиб, бунда ем-хашакнинг бутун қишлов даврига етказилиши кўзда тутилсин;

д) чорвачилик фермалари ходимларининг семинарларини ўтказиб, уларга молни боқиш ва асраш қоидалари ўргатилсин.

4. Район партия комитети (Укубоев, Қурбонқулов, Дониёров ва Султонов ўртоқлар) колхозлардаги чорвачилик кадрларини текшириб чиқиш, фермаларни кадрлар блан тўлдириш учун софдил ва ўз ишини яхши биладиган колхозчиларни, биринчи навбатда коммунист ва комсомолларни танлашга мажбур этилсин.

Чорвачилик фермалари ходимлари ўртасида оммавий-сиёсий ишларни йўлга қўйиш ва кучайтиришда бошланғич партия ташкилотларига зарур ёрдамлар берилсин. КПСС Марказий Комитети январь Пленумининг қарорига мувофиқ қишда молларни сақлаб қолиш ва чорвачилик маҳсулотларини кўпайтириш юзасидан социалистик мусобақа кучайтирилсин.

МУРОЖААТГА ЖАВОБАН ПАХТА ТАЙЁРЛАШ ВА КУЗГИ ШУДГОРЛАШ СУР'АТИНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК!

Юқоричирчиқ районидаги Андреев номли колхоз а'золари давлатга пландан ташқари пахта топширишни давом эттириш блан бирга кузги шудгорлашни ҳам қизитиб юбордилар. **Суратда:** шудгорлашда кунига нормадаги 4,5 гектар ўрнига 6 гектардан ошириб ер ҳадаётган тракторчи **Петр Ким** ва плутар **Т. Тиллабоев** ўртоқлар. **М. Шевелев** фотоси.

Калинин район колхозлари пахта тайёрлаш давлат планини бажардилар

Жонажон партиямизнинг XX с'езди шарафига бошланган умумхалқ социалистик мусобақасига қўшилган Калинин район пахтакорлари йиғим-терим ишларини уюшқоқлик блан олиб бориб, давлат пахта тайёрлаш планини 25 ноябрьда 100,2 процент қилиб бажардилар.

Район пахтакорлари бу йил илғорларнинг тажрибаларини, агрономия фани ютуқларини дадиллик блан қўллаб, мавжуд пахта майдонларининг ҳар гектаридан ҳозиргача 26 центнердан ҳосил топширишга эришдилар. Колхозлараро бошланган социалистик мусобақада «XVIII партс'езд», «Победа октября» колхозлари айниқса юқори кўрсаткичларга эришдилар.

Район меҳнаткашлари бу йил картошка ва сабзавот, узум, жун, тухум, ғалла ҳамда хашак тайёрлаш планларини ҳам муддатидан анча илгари ошириб бажаришга муваффақ бўлдилар.

Район пахтакорлари Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг Мурожаатига жавобан она-Ватанимизга пландан ташқари яна 10 процент миқдорида пахта топширишга аҳд қилдилар.

Ҳозир колхозларда қолган ҳосилни йиғиб-териб олиш блан бирга, келгуси йил мўл ҳосили учун пухта замин ҳозирлаш тадбирлари амалга оширилмоқда.

Чиноз райони қолоқликдан чиқиши керак

Чиноз районининг Яллама қишлоқ Советидаги «XIX партс'езд», «Ўзбекистон ССР 30 йиллиги» ва Ленин номли колхозлар районда тайёрланадиган пахтанинг камида 50 процентини беради. Бу колхозларда мўл ҳосил етиштирилган. Демак, давлат пахта тайёрлаш планини аллақачон бажариш учун замин бор. Бунга колхозлардаги айрим бригада ва звеноларнинг иши мисол бўлаолади. Масалан, Ленин номли колхозда бирнеча бригадалар пахта тайёрлаш планини бажариш эмас, балки мўл ҳосил етиштириб давлатга пландан ошириб ҳам пахта топширдилар. Колхознинг А. Боймуротов, А. Пўлатов, Ҳ. Эсонов ва бошқа бригада а'золари ҳар гектар ердан 30—35 ва ҳатто 40 центнердан пахта топширдилар ва пахта тайёрлаш планини муддатидан анча олдин бажардилар.

Биз «Ўзбекистон ССР 30 йиллиги» ва «XIX партс'езд» колхозларида ҳам шундай илғор бригадаларни кўрамиз. Бу колхозларнинг планни бажарган айрим бригадалари ҳали ҳам пахта топширишни давом эттираётирлар. Демак, Яллама қишлоғидаги колхозлар давлат пахта тайёрлаш планини анча барвақт бажаришлари ва кузги дала ишларини қизитиб юборишлари мумкин эди. Броқ бу колхозларнинг правлениелари (раислари Аҳмедов, Юсупов, Мираҳмедов ўртоқлар) даладаги ишларни анча бўшаштириб юбордилар. Пахта йиғим-терими сур'атини жадаллаштириш учун мавжуд кучни сафарбар этмай қўйдилар. Натижада Ленин номли, «Ўзбекистон ССР 30 йиллиги» колхозлари ўтган ўнкунликда кунига ўрта ҳисобда атиги йиллик планнинг 0,32 проценти миқдорида пахта топширган бўлсалар, «XIX партс'езд» колхози 0,27 процент пахта топширди. Ҳозир ноябрь ойининг охирлаб қолишига қарамасдан Ленин номли колхоз йиллик пахта тайёрлаш планини 95,5 процент, «Ўзбекистон ССР 30 йиллиги» колхози 92 процент, «XIX партс'езд» колхози 91,3 процент бажарди, холос.

Бу колхозларда кўпгина бригадаларнинг пахтаси териб олинган талай участкалари бор. Броқ ҳосилни йиғиб-териш ишлари кузги тадбирларни амалга ошириш блан тўғри боғлаб олиб борилмаганлиги сабабли, ғўзапояларни йиғиштириб олиш, ерларни шудгорлаш ишлари кечикаётир. Бу колхозларда бутун моддий техника воситаларининг мавжуд бўлишига қарамасдан ерни шудгорлаш сур'ати ниҳоятда паст. Чунончи «XIX партс'езд» колхозида шудгорлаш плани ҳозиргача 23 процент, Ленин номли колхозда 12,5 процент бажарилган бўлса, «Ўзбекистон ССР 30 йиллиги» колхозида шудгорлаш ишлари бошланмаган. «Ўзбекистон ССР 30 йиллиги» колхози правлениеси (раиси ўртоқ Аҳмедов) шудгорлаш тўғрисида ҳатто ўйлаб ҳам кўрмаётир.

Ҳозир пахта йиғим-теримини туғаллаш даврида турибмиз. Бу даврда йиғим-теримни кузги ишлар блан тўғри боғлаб бориш талаб этилади. Бунинг учун бутун куч ва моддий техника воситаларини сафарбар этиш, кучни бўлиб юбормасдан меҳнатни конвейер усулида ташкил этмоқ керак. Афсуски, Яллама қишлоғидаги колхозларнинг раҳбарлари бунга етарли э'тибор бермаётирлар. Улар ҳамон барча далаларни тамом бўшатиб, сўнгра шудгорлашни бошлаймиз деб юриптилар.

Ҳозирги кунларда дала ишларини тўғри уюштиришга МТС раҳбарлари ҳам жавобгар. Лекин Чиноз МТС раҳбарлари колхоз ишлаб чиқариши бўйича давлат топшириғини бажаришда ўз мас'улиятларини ҳис қилмаётирлар. Аксинча, улар «биз ҳайдов тракторларини ремонтдан чиқариб колхозларга юбориб қўйганмиз» деган гап блан амалий ишга бюрократларча муносабатда бўлаётирлар. Колхозлар блан тузилган шартноманинг бажарилиши талаб этилмайди, трактор бригадаларнинг иши контроль остига олинмаган, план, графикнинг бажарилиши кузатилмайди. Шунинг учун колхоз раҳбарлари ҳам беParволик йўлига тушиб олганлар. Механизаторлар ҳам бамайлихотир юриптилар. Ҳолбуки ишдаги бу хил практика пахта йиғим-теримининг чўзилиши, келгуси йил мўл ҳосили учун мустаҳкам замин яратиш тадбирларининг барбод бўлиш ҳавфини туғдираётир.

Чиноз райони 28 ноябрьгача пахта тайёрлаш планини 95,21 процент бажариб, областьда энг кейинги ўринлардан бирида турипти. Бу тасодифий эмас. Чунки районнинг асосий пахтасини берадиган колхозларида иш ўзибўларчиликка ташлаб қўйилган. Район партия ва совет ташкилотларининг раҳбарлари пахта тайёрлашдаги қолоқлик сабабларини ўрганишлари, колхозларда ишни тўғри ташкил этилишини та'минлашлари, йиғим-терим ва кузги тадбирлар тўғрисидаги топшириқни сўзсиз бажариш чораларини кўришлари керак.

А. ЙЎЛДОШЕВ.

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1955 ЙИЛ 28 НОЯБРЬГАЧА БЎЛГАН МА'ЛУМОТ

(процент ҳисобида)

Районларнинг номи	Бир кунда	Мавсум бошидан	Районларнинг номи	Бир кунда	Мавсум бошидан
Ўртасарой	0,27	107,33	**Ховос**	—	100,60
Оржоникидзе	0,33	104,46	Сирдар'ё	0,44	99,57
Оҳангарон	0,20	103,22	Бўка	0,67	99,50
Гулистон	0,55	103,03	Ўртачирчиқ	0,42	97,70
Октябрь	0,41	102,58	Верхне-волинск	0,39	97,19
Юқоричирчиқ	0,21	101,70	Чиноз	0,47	95,21
Калинин	0,78	101,58	Оққўрғон	0,35	92,67
Пискент	0,16	101,42	Бекобод	0,59	91,31
Мирзачўл	0,46	101,38	Қуйичирчиқ	0,45	86,13
Янгийўл	0,43	101,30	Боёвут	0,69	77,68

ОБЛАСТЬ СОВХОЗЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1955 ЙИЛ 28 НОЯБРЬГАЧА БЎЛГАН МА'ЛУМОТ

(процент ҳисобида)

Совхозларнинг номи	Бир кунда	Мавсум бошидан	Совхозларнинг номи	Бир кунда	Мавсум бошидан
4-нчи Вревский	—	105,38	2-нчи «Далварзин»	0,53	82,51
«Малик»	0,29	92,31	1-нчи «Боёвут»	0,67	80,90
16-нчи совхоз	0,41	91,11	Кўкорол	0,86	80,58
«ЎзССР бешйиллиги»	0,45	86,13	3-нчи «Боёвут»	0,81	72,15
1-нчи «Далварзин»	0,43	85,88	3-нчи Вревский	—	70,83
17-нчи совхоз	0,51	85,60	2-нчи «Боёвут»	0,69	59,77
3-нчи «Далварзин»	0,39	83,04	10-нчи совхоз	2,00	68,00
			4-нчи «Боёвут»	0,41	64,21

Совет Иттифоқида термоядро қуролининг кейинги вақтларда синаб кўрилганлиги ҳақидаги ТАСС ахбороти муносабати блан четэлларда баён қилинган фикрлар

АҚШ

НЬЮ-ЙОРК, 27 ноябрь. (ТАСС). Нью-Йоркдаги ҳамма газеталар Совет Иттифоқида термоядро қуролининг кейинги вақтларда синаб кўрилганлиги ҳақидаги ТАСС ахборотини биринчи саҳифаларда э'лон қилдилар.

Кейинги вақтларда Совет Иттифоқида ўтказилган водород бомбаси портлатишнинг кучи ҳақида сенсацион руҳда айтилган мулоҳазалар ва бу кучни илгари АҚШда ўтказилган портлатишлар блан таққослаб кўриб баён қилинган фикрлар орасида бирқанча газеталарнинг шарҳлари э'тиборни жалб қилмоқдаки, бу газеталар ТАСС ахборотининг Совет ҳукумати атом ва водород қуролини тақиқлаш тарафдори бўлиб келди ва ҳозир ҳам шунга тарафдордир, деб эслатиб ўтган қисмидан очиқдан-очиқ норози ва тажанг бўлиб ёзмоқдалар.

Масалан, «Нью-Йорк уорлд телеграмм энд сан» газетаси ядро қуролини тақиқлаш тўғрисидаги совет таклифларига қарши чиқиб, жаҳон жамоатчилиги қуролсизланиш ва ялпи қирғин қуролини тақиқлаш тўғрисидаги масалада прогресс бўлмаганлиги учун худди Қўшма Штатларни жавобгар деб ҳисоблаши мумкин, деб хавфсирамоқда.

Ғазетанинг ёзишича, Қўшма Штатлар олдида «жиддий пропаганда проблемаси» пайдо бўлади, чунки, деб ёзади газета, дун'ёдаги кишиларнинг кўп қисми: нима учун бу қурол тақиқланмаётир, деб айтиши мумкин. «Нью-Йорк уорлд телеграмм энд сан» газетасининг э'тироф қилиб ёзишича, совет таклифларига ғарбнинг «йўқ» деб жавоб қайтариши борган сари қийин бўлиб бормоқда.

«Нью-Йорк пост» газетаси ҳам шу темага тўхталмоқда. Бу газета АҚШнинг қуролсизланиш ва атом қуролини тақиқлаш масаласида тутаётган позицияси муносабати блан «Англия, Франция ва Канада ҳамда беш давлат кичик комитетининг бошқа а'золари биз блан бўлган ўз ихтилофларини яшириш учун мумкин бўлган ҳамма нарсани қилмоқдалар... Лекин конфликт мавжуддир» деб ёзмоқда.

Юнайтед Пресс агентлиги мухбирининг хабарига қараганда, президент штаб — квартираси, давлат департаменти ва қуролсизланиш масалалари блан шуғулланувчи бошқа расмий шахслар Совет Иттифоқида термоядро қуроли синаб кўрилганлиги ҳақидаги ТАСС ахборотини ва термаядро қуроли синаб кўрилганлиги муносабати блан Н. С. Хрушчев айтган фикрларни расмий равишда шарҳламаганлар.

Броқ, АҚШ президентининг қуролсизланиш масалалари бўйича ёрдамчиси Стассен Интернейшнл Ньюс Сервис мухбири блан қилган суҳбатида ТАСС ахбороти муносабати блан АҚШ «ўзининг заиф бўлиб қолишига имкон бермаслиги лозим» деган ма'нода гапирган.

Шу блан бирга у, Совет Иттифоқида ўтказилган синовлар, афтидан, қуролсизланиш ҳақидаги музокараларни «самаралироқ қилса керак» деган.

АНГЛИЯ

ЛОНДОН, 27 ноябрь. (ТАСС). Совет Иттифоқида кейинги вақтларда термоядро қуроли синаб кўрилганлиги ҳақидаги ТАСС ахбороти ва Н. С. Хрушчевнинг Бангалорда сўзлаган нутқида бу масала юзасидан айтган мулоҳазалари Англия матбуотини ғоят қизиқтирди. Якшанба куни чиққан «Обсервер», «Санди таймс», «Пипл» ва «Санди диспетч» газеталари бу темадаги хабарларни биринчи саҳифада энг кўзга кўринарли жойда босмоқдалар; бошқа газеталар ҳам бу хабарларни катта сарлавҳалар остида бўртдириб бермоқдалар. Ҳамма газеталар Н. С. Хрушчевнинг, Совет Иттифоқи бу қуролни су'и исте'мол қилмайди, деган баёнотини уқтириб ўтмоқдалар.

«Обсервер» газетасида ТАСС ахбороти тўла равишда босилди, бошқа газеталарда ахборотнинг мазмуни берилди.

ФРАНЦИЯ

ПАРИЖ, 27 ноябрь. (ТАСС). Парижда якшанба куни чиққан газеталар Совет Иттифоқида кейинги вақтларда термоядро қуроли синаб кўрилганлиги ҳақидаги ТАСС ахборотини бугун э'лон қилдилар. Газеталар Н. С. Хрушчевнинг Бангалорда сўзлаган нутқида бу масала юзасидан айтган фикрларини ҳам босиб чиқардилар.

«Юманите-диманш» газетаси Н. С. Хрушчев нутқининг, СССР ҳечқачон атом қуролини су'и исте'мол қилмайди ва Совет ҳукумати аввалгича бу қуролни тақиқлаш тарафдоридир, деган жойини алоҳида кўрсатиб ўтмоқда.

«Журналь дю диманш» газетаси ТАСС ахборотини «СССР аввалгича атом ва водород бомбаларини тақиқлаш тарафдоридир» деган сарлавҳа остида э'лон қилди.

ҲИНДИСТОН

ДЕҲЛИ, 27 ноябрь. (ТАСС). Ҳиндистонда бугун чиққан газеталар Совет Иттифоқида кейинги вақтларда термоядро қуроли синаб кўрилганлигига (бу тўғрида ТАСС ахборотида ва Н. С. Хрушчевнинг Бангалорда сўзлаган нутқида айтилган эди) алоҳида э'тибор бермоқдалар. Газеталар бу хабарларни биринчи саҳифада энг кўзга кўринарли ўринда қуйидаги йирик сарлавҳалар остида, чунончи:

«Ҳиндустан таймс» газетаси «Россияда водород бомбаси кўрилмаган синовдан ўтказилди. Бангалорда Хрушчевнинг баёноти. Қуролсизланиш сиёсати та'кидланмоқда». деган сарлавҳа остида

«Ҳиндустан стандарт» газетаси «Россия энг кучли ядро қуролини портлатмоқда. Хрушчев баёноти. У қуролсизланиш ҳақидаги таклифни изоҳлаб бермоқда» деган сарлавҳа остида,

«Санди стандарт» газетаси «Янги техника асосида водород бомбасининг энг кучли портлатилиши. Хрушчев баёноти» деган сарлавҳа остида босиб чиқардилар.

ИТАЛИЯ

РИМ, 27 ноябрь. (ТАСС). Совет Иттифоқида кейинги вақтларда термоядро қуроли синаб кўрилганлиги, шу блан бирга Совет ҳукумати атом ва водород қуролининг ҳамма турларини тақиқлаш тарафдори эканлиги тўғрисидаги хабар Италия жамоатчилигини жуда қизиқтирди.

«Унита» газетаси ТАСС ахборотини ва Н. С. Хрушчевнинг Бангалорда қилган баёнотини, айниқса унинг, Совет Иттифоқи атом қуролини тамомила тақиқлаш учун курашади, деган сўзларини кўзга кўринарли ўринда э'лон қилди.

«Поэзе» газетаси Н. С. Хрушчев баёнотини кўзга кўринарли ўринда босиб чиқарди.

Буржуа газеталари ҳам бу темага э'тибор бермоқдалар. Масалан, «Жорнале Д' Италиа» газетаси, «эндиликда уруш сиёсат қуроли бўлмай қолди ва жанжалли халқаро масалаларни ҳал қилмоқ учун бошқа воситаларни қидириб топиш ҳамда тотув яшашнинг инсонпарварроқ шартларини вужудга келтириш зарур...» деб ёзади. «Зўравонлик ёрдами блан қўлга киритиш мумкин бўлмаган нарсани, — деб ёзади газета, — иноқлик ва ҳамжиҳатлик ёрдами блан қўлга киритиш керак».

Поляк халқи Адам Мицкевич хотирасини ҳурмат блан эсга олмоқда

ВАРШАВА, 26 ноябрь. (ТАСС). Поляк халқи ўзининг улуғ шоири Адам Мицкевич вафот этган куннинг юз йиллигини кенг нишонлади. Польша пойтахтининг фабрикалари, заводлари, муассасаларида йиғилиш ва кечалар бўлиб ўтди. Краков атрофидаги кўчада бугун йигит ва қизлардан 25 мингдан кўпроқ киши тўпланиб, Мицкевич ҳайкали ёнига гуллар қўйди.

Краковдаги қадимий Вавель қал'асида Адам Мицкевич мақбарасига гулчамбарлар қўйиш маросими бўлди. Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий комитетидан, Польша Халқ Республикаси Министрлар Советидан, маҳаллий партия ва жамоат ташкилотларидан, шаҳардаги корхона ва муассасалар коллективларидан гулчамбарлар қўйилди.

Краковнинг марказий майдонларидан бирида А. Мицкевич хотирасига қурилган ҳайкал очилди.

Варшавада давлат поляк театрида А. Мицкевичнинг «Дзяди» номли машҳур асари бўйича қўйилган спектаклнинг премьераси бўлди.

М. В. Ломоносов асарларининг чех тилида нашр этилиши

ПРАГА, 26 ноябрь. (ТАСС). Чехословакия телеграф агентлиги билдиради: Чехословакияда улуғ рус олими М. В. Ломоносовнинг танланган асарлари тўплами чех тилига таржима қилиниб, босиб чиқарилди. Тўплам фалсафа, табиёт, тарих ва адабиёт соҳасидаги мақолаларни ўз ичига олади.

Руминия блан Югославия ўртасида дар'ё кемачилиги ҳақида битим

БЕЛГРАД, 26 ноябрь. (ТАСС). ТОНЮГ агентлиги билдиради: Белградда Югославия блан Руминия ўртасида дар'ё кемачилиги тўғрисида олиб борилган музокаралар тамом бўлди ва Югославия дар'ё пароходчилиги блан Руминия «Навром» пароходчилиги ўртасида техника ҳамда коммерсия ҳамкорлиги тўғрисида битим тузилди.

Ахборотда айтилишича, музокаралар дўстлик ва ҳамжиҳатлик вазиятида ўтган.

Пароходчилик вакилларининг фикрича, техника ва коммерсия ҳамкорлиги тўғрисидаги битим дар'ё кемачилиги соҳасидаги ҳамкорлик учун катта аҳамиятга эга бўлади.

ЖЕНЕВА КЕНГАШИНИНГ ЯКУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА БУЮҚ БРИТАНИЯ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ БАЁНОТИ

ЛОНДОН, 26 ноябрь. (ТАСС). Буюк Британия Коммунистик партиясининг Сиёсий комитети тўрт давлат ташқи ишлар министрларининг Женева кенгаши якунлари тўғрисида баёнот э'лон қилди. Баёнотда айтилишича, кенгашда муҳокама қилинган масалалар юзасидан битимга келинмаганлигига асосий сабаб «шуки, ғарбий давлатларнинг ташқи ишлар министрлари Совет Иттифоқи таклиф этган жуда кўп компромисс таклифлар (шу жумладан илгари ғарбий давлатлар ҳимоя қилиб келаётган кўпгина масалалар бўйича таклифлар) юзасидан музокаралар олиб боришдан ва ҳатто бу таклифларни кўриб чиқишдан ҳам бош тортдилар». Ғарбий давлатлар, дейилади баёнотда, олдиндан қат'ий ҳал қилиб қўйилган ва аслда тўрт давлат ҳукуматлари бошлиқларининг директиваларини бузишдан иборат бўлган сиёсатга ёпишиб олдилар.

Улар ремилитаризация қилинган Германияни НАТОга қўшишдан иборат планлари учун бир нарсадан, я'ни, Германияни бирлаштиришдан воз кечдилар ва ҳарбий иттифоқлар гуруҳига қўшилмайдиган ҳолда тинчликсевар, бирлашган, демократик Германияни тузиш тўғрисидаги бирор таклифни муҳокама қилишдан бош тортдилар. Шунинг натижасида Германия масаласини ҳал этиш юзасидан бирор натижага эришиш мумкин бўлмади.

Европа хавфсизлигига келганда, улар Европа хавфсизлиги тўғрисида ремилитаризация қилинган Германияни НАТОга жалб қилишга асосланмаган бирор таклифни муҳокама қилишдан бош тортдилар.

Қуролсизланиш соҳасида улар қурол-яроғларни камайтириш тўғрисидаги қандай бўлса ҳам бирор таклифни муҳокама қилишни истамадилар ва қуролсизланмаган ҳолда инспекция ҳамда контроль масаласига бутун э'тиборни қаратиб, шу блан ўзларининг ана шу муҳокама қилишни истамаганликларини яширишга урундилар.

Шарқ блан Ғарб ўртасидаги муносабатлар соҳасида улар Шарқ блан Ғарб ўртасида стратегик товарлар блан савдо қилишнинг тақиқланганлигини бекор қилиш ҳақидаги асосий масалани муҳокама қилишдан бош тортдилар ва бу ҳақда музокаралар олиб бориш ниятида эмасликларини тўғридан-тўғри айтдилар.

Тинчлик манфаатларига жавоб берган ҳамма конструктив таклифларга қарши ғарбий давлатларнинг ана шундай хавфли обструкция қилганликлари ташқи ишлар министрлари Женева кенгашининг ижобий натижалар блан тамомланишига имкон бермади.

Сўнгра баёнотда айтиладики, бутун ер юзидаги халқлар тинчликни истайдилар ва халқаро проблемаларнинг музокаралар йўли блан ҳал этилишини талаб этмоқдалар.

Компартиянинг Сиёсий комитети ўз баёнотининг охирида инглиз халқини фикрини айтишга ва шу йил ёзда Женева кенгашида белгиланган мақсадларга эришмоқ учун музокаралар йўлига қайтишни талаб этишга чақирмоқда.

БМТ ҚУРОЛСИЗЛАНИШ КОМИССИЯСИДА

НЬЮ-ЙОРК, 26 ноябрь. (ТАСС). Кеча Совет Иттифоқи вакили А. А. Соболев раислигида БМТ Қуролсизланиш комиссиясининг мажлиси бўлди. Мажлисда БМТ Қуролсизланиш комиссияси кичик комитетининг доклади муҳокама қилиниб бўлди.

Мажлисда АҚШ вакили Лодж сўзлади. У қуролсизланиш масаласида АҚШнинг нуқтаи-назарини баён қилиб берди. У СССР блан АҚШ ўртасида ўзаро аэрофотос'емка қилиш ва ҳарбий информация блан алмашиб туриш тўғрисидаги таклифга асосий э'тиборни берди. Ма'лумки, бу таклифнинг асосида қурол-яроғлари камайтириш ва ялпи қирғин қуролини тақиқлаш тўғрисида ҳечқандай таклиф йўқ.

Лодж қурол-яроғларни камайтириш ва атом қуролини тақиқлаш соҳасидаги умумий программанинг кўпгина моддалари юзасидан нуқтаи назарлар бир-бирига тўғри келиб қолганидан ёки бир-бирига яқинлашгандан кейин АҚШ аслда ана шу программани муҳокама қилишдан бош тортганлиги тўғрисида ҳечнарса айтмай, қуролсизланиш проблемасини ҳал этишга АҚШ эмас, балки Совет Иттифоқи тўсқинлик қилаётир, деб да'во қилди.

Лодж Америка тутиб келаётган позиция натижасида юз берган таассуротни, я'ни АҚШ қурол-яроғларни камайтириш ва атом қуролини тақиқлаш масаласининг амалий равишда ҳал этилишига йўл қўйишни истамайди, ва бу программани аэрофотос'емкалар ҳақидаги таклиф блан алмаштирмоқчи бўлиб интилади деган таассуротни юмшатишга уриниб, АҚШ бу ишни эришиш осонроқ бўлган стадиядан бошлашга, я'ни унинг айтишича, аэрофотос'емкалар тўғрисидаги таклифни амалга оширишдан бошлашга интилмоқда, деб да'во қилди.

Янги Зеландия вакили қуролсизланиш масаласида АҚШ блан Англия позициясини қувватлаб қисқача нутқ сўзлагандан кейин шунингдек Перу ва Эрон вакилларининг кичик комитет доклади ҳақидаги мулоҳазаларидан кейин БМТ Қуролсизланиш комиссияси кичик комитет докладини ва комиссия мажлисларининг протоколларини Бош Ассамблея ҳамда Хавфсизлик Кенгаши муҳокамасига топшириш тўғрисида қарор қабул қилди.

Шу блан қуролсизланиш комиссияси ўз ишини тамомлади.

ҲИНДИСТОН БОШ МИНИСТРИ НЕРУ НУТҚИ

ДЕҲЛИ, 26 ноябрь. (ТАСС). «Ҳиндустан стандард» газетаси хабар беради: Бош министр Неру 25 ноябрьда Рурки университети ҳузурида (Уттар Прадеш штати) сув ресурсларидан фойдаланиш проблемалари юзасидан та'лим марказини очиш маросимида (бу марказда Осиё ва Африка мамлакатларининг инженерлари ўз малакаларини оширади) нутқ сўзлаб, Ҳиндистон Осиё ва Африка мамлакатларининг Бандунг конференциясида берган ва'дасини бажармоқда, деди.

Бош министр қайд қилиб ўтдики, Ҳиндистонда содир бўлаётган ёки яқин бирнеча йил ичида содир бўладиган ўзгаришлар революцион характердаги ўзгаришлардир. Мен ишонаманки, деди у, Ҳиндистоннинг ўсиши ва ривожланиши, янги Ҳиндистоннинг қурилиши мамлакатимизда техника билимларининг тарқалишига боғлиқдир. Техника ва инженерлар янги Ҳиндистонни қуришда асосий элемент бўлиб келди ва келгусида ҳам ана шундай асосий элемент бўлади.

Неру юқори малакали мутахассислар ҳал қилиши лозим бўлган вазифаларнинг нақадар муҳимлигини кўрсатмоқ учун Бхакра-Нангал системаси қурилишини мисол қилиб келтирди. Бош министр дедики, Ҳиндистон ана шундай ишларни амалга ошириш учун зарур бўлган яхши инженерларни ва мутахассисларни топиш йўлида бор куч-қувватини сарфлайди. «Халққа тушунтириш зарурки, — деди ўз сўзини давом эттириб Неру, — Ҳиндистон бу хил машина асрига халқнинг зарарига эмас, балки унинг бахти-саодати учун қадам қўймоқда».

Неру маориф блан боғлиқ масалаларга тўхталиб, бундай деди: «Биз Ҳиндистонда шундай кун келишини истаймизки, ўшанда мамлакатимиздаги ҳарбир бола тегишинча билим олиш учун ҳамма имкониятларга эга бўлади. Биз 14 ёшгача бўлган ҳамма болаларнинг бепул ва мажбурий равишда билим олишини та'минлашни истаймиз. Лекин бунинг ҳаммаси кўп вақтни олади, чунки ҳозирги вақтда биз етарли маблағларга эга эмасмиз». Неру, Ҳиндистондаги билимли кишилар ва мутахассислар оддий кишилар блан алоқани мустаҳкамлашлари лозим, деди.

Нефть разведка қилувчи совет мутахассислари Ҳиндистонда

ДЕҲЛИ, 26 ноябрь. (ТАСС). «Ҳиндустан таймс» газетасининг берган хабарида айтилишича, Ҳиндистон ҳукуматининг таклифи блан 24 ноябрьда Ҳиндистонга келган совет мутахассислари топшириқ олганлар. Яқин кунларда улар Ассам, Бихар, Ғарбий Бенгалия ва Уттар Прадеш штатларига, шунингдек Саураштра ва Ражастанга жўнаб кетадилар.

Э. Гилельс ўз юртига жўнаб кетди

НЬЮ-ЙОРК, 26 ноябрь. (ТАСС). СССР халқ артисти Эмиль Гилельс бугун АҚШдан ўз юртига жўнаб кетди. У АҚШнинг энг йирик шаҳарларида 14 марта ва Мексика пойтахтида икки марта концерт қўйиб берди. Гилельс АҚШнинг бирнеча музика мактабларида бўлди. Тосканини, Горавиц, Крейслер, Поль Робсон блан ва Америка музика маданиятининг бошқа йирик вакиллари блан учрашди.

Герман-совет дўстлиги шарафига

27 ноябрьда Муқимий номли театр биносида герман-совет дўстлиги ойлигига бағишланган тантанали йиғилиш бўлди.

Йиғилишни четэллар блан маданий алоқа қилиш Ўзбекистон жамияти правлениесининг раиси Т. Ж. Жўраев очди. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Ғ. С. Султонов «СССР, Германия Демократик Республикаси ва Германия Федерал Республикаси халқлари ўртасида дўстликни мустаҳкамлаш учун» деган темада доклад қилди.

Тантанали йиғилиш қатнашчилари герман-совет дўстлиги Жамиятининг Президенти Фридрих Эберт номига табрик телеграммаси юбордилар. (ЎзТАГ).

ХРОНИКА

СССР Олий Совети Президиуми ўртоқ Валериан Александрович **Зоринни** СССРнинг Германия Федерал Республикасидаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси қилиб тайинлади.

Редактор **З. ЕСЕНБОЕВ.**

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 29/XI да **Қутлуғ қон**, 30/XI да **Қароқчилар.**

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 29/XI да **Тоҳир ва Зуҳра.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 30/XI да **Фарҳод ва Ширин.**

КИНОТЕАТРЛАРДА

«РОДИНА» — эрталаб соат 10 ва кундуз 2 да ҳамда кеч соат 6 дан **Қизил ва қора** (2-нчи серия), кундуз соат 12 да **Дрезден картиналари галереясининг виставкаси**, кундуз соат 4 да **Ташвишли ёшлик.**

«ИСКРА» — кундуз ва кечқурун **Қизил ва қора** (2-нчи серия). 3-нчи залда кундуз соат 12 — 20 ва 2 — 20 минутда **Икки дўст.**

«ЁШ ГВАРДИЯ» — кеч соат 8 гача **Баҳор овозлари**, кеч соат 8 ва 10 да **Кочкинлар.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
30 ноябрьдан
Хитой циркининг энг кекса устаси
Ван Ю-ли раҳбарлигида
ХИТОЙ ХАЛҚ АТТРАКЦИОНИ
Жаҳон рекордчиси **Григорий Новак** гастроллари.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ. Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34 РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ коммутатор — 36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 136. Совет қурилиши бўлими — 135, Маданият бўлими — 132, Адабиёт ва сан'ат бўлими — 39040, Қишлоқ хўжалик бўлими — 135, Саноат ва транспорт бўлими — 132. Секретариат — 34048. Э'лонлар бўлими — 38142.

Р. 09686. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № А — 1559.